

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการก่อคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของนักโทษเด็ดขาดในเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร” ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าจากเอกสารเพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง มาเป็นพื้นฐานและแนวทางในการศึกษา รวมทั้งนำมาสร้างกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยมีรายละเอียดได้ดังนี้

1. แนวคิดและ ทฤษฎีทางอาชญาวิทยาที่เกี่ยวข้อง (พรชัย ชันดี และคณะ, 2543)
 - 1.1 แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจและแรงผลักดันในการกระทำผิด
 - 1.2 ประเภทของอาชญากรรม
 - 1.3 ทฤษฎีคิดก่อนทำ
 - 1.4 ทฤษฎีความกดดัน
 - 1.5 ทฤษฎีการเลียนแบบ
 - 1.6 ทฤษฎีความแตกต่างในการคบหาสมาคม
 - 1.7 ทฤษฎีวิวัฒธรรมรอง
 - 1.8 ทฤษฎีกลไกการควบคุม
 - 1.9 ทฤษฎีตีตรา
 - 1.10 ทฤษฎีนิเวศวิทยา
 - 1.11 ทฤษฎีสังคมไร้ระเบียบ
2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499
3. การก่อคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร
 - 3.1 โครงสร้างอำนาจหน้าที่ของเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร
 - 3.2 สถิติการกระทำผิดในคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน
4. ลักษณะวิธีการกระทำผิดในคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน
5. ปัจจัยที่มีผลต่อการก่อคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดในการศึกษา

1. แนวคิดและ ทฤษฎีทางอาชญาวิทยาที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจและแรงผลักดันในการกระทำผิดกฎหมาย

ความต้องการของมนุษย์ (Needs)

ความต้องการของมนุษย์เป็นสิ่งจูงใจสำคัญที่ผลักดันให้มนุษย์เกิดกิเลส ความโลภ ฯลฯ เพราะทราบได้ก็ตามที่มนุษย์ไม่รู้จักความพอดี และแสวงหาสิ่งต่าง ๆ เพื่อสนองตอบความต้องการเหล่านั้น จนลืมนึกถึงความถูกต้องและบรรทัดฐานของสังคม ย่อมส่งผลให้เกิดการกระทำผิดกฎหมายขึ้น ทฤษฎีทางจิตวิทยาที่กล่าวถึงความต้องการของมนุษย์ซึ่งไม่มีที่สิ้นสุดในด้านต่าง ๆ สามารถอธิบายได้ตามทฤษฎีต่อไปนี้

1.1.1 ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์

มาสโลว์ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ความต้องการของบุคคลจะเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการจูงใจ จึงได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับความต้องการของบุคคลไว้ดังนี้

1. บุคคลย่อมมีความต้องการอยู่เสมอและไม่สิ้นสุด เมื่อความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นก็จะเกิดขึ้นอีกไม่มีวันจบสิ้น

2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่ใช่สิ่งจูงใจของพฤติกรรมอื่น ๆ ต่อไป ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองจึงเป็นสิ่งจูงใจในพฤติกรรมของบุคคลนั้น

3. ความต้องการของบุคคลจะเรียงเป็นลำดับขั้นตามความสำคัญ เมื่อความต้องการระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว บุคคลก็จะให้ความสนใจกับความต้องการระดับสูงต่อไป

มาสโลว์ แบ่งความต้องการของมนุษย์ตั้งแต่วระดับต่ำสุดไปถึงสูงสุด 5 ระดับ ดังต่อไปนี้

1. ความต้องการทางสรีระ (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานเพื่อทำให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ และเป็นความต้องการที่ทุกคนมีมาตั้งแต่เกิด เช่น ความต้องการอาหาร น้ำ การพักผ่อน ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม และความต้องการทางเพศ เป็นต้น มนุษย์ต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อสนองความต้องการขั้นนี้ก่อนจึงจะมีความต้องการขั้นอื่นตามมา

2. ความต้องการความมั่นคงและความปลอดภัย (Safety and Security Needs) เมื่อความต้องการทางสรีระวิทยาได้รับการตอบสนองแล้วก็มีความต้องการขั้นที่สองต่อไป คือ อยากรักษาชีวิตอยู่อย่างมั่นคง และปลอดภัยจากอันตรายทั้งปวง สิ่งที่แสดงถึงความต้องการขั้นนี้เห็นได้จากแนวโน้มของมนุษย์ที่ชอบอยู่ในสังคมที่มีความสงบ เรียบร้อย มีระเบียบวินัย และมีกฎหมายคุ้มครอง ชอบดำเนินชีวิตประจำวันอย่างราบรื่น ไม่มีอุปสรรค ความต้องการขั้นนี้จะรวม

ไปถึงความมั่นคงทางด้านจิตใจ (Psychological safety) ด้วย ซึ่งจะผลักดันมนุษย์ให้ทำพฤติกรรมเพื่อบรรลุถึงเป้าหมายนั้นคือความมั่นคง ปลอดภัยทางร่างกายและจิตใจ

3. ความต้องการความรักและต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม (Love and Belongingness Needs) ความต้องการขั้นนี้เป็นลักษณะของความต้องการอยากมีเพื่อน มีคนรักใคร่ชอบพอ ต้องการเป็นผู้ให้ความรักและได้รับความรัก มิได้ถูกจูงใจโดยความต้องการทางเพศ (not sexually motivated) บุคคลที่มีความต้องการขั้นนี้ จะทำพฤติกรรมไปสู่เป้าหมายเพื่อจะ让自己รู้สึก ว่าตนไม่ได้อยู่คนเดียวอย่างโดดเดี่ยว อ้างว้างหรือถูกทอดทิ้ง

4. ความต้องการมีเกียรติ และศักดิ์ศรี (The Esteem Needs) ความต้องการขั้นนี้เป็นความต้องการของมนุษย์เกือบทุกคนในสังคม ลักษณะที่แสดงถึงความต้องการขั้นนี้ เช่น ต้องการได้รับการยกย่องนับถือจากบุคคลอื่น ต้องการเกียรติยศชื่อเสียง หรือมีความภูมิใจเมื่อประสบความสำเร็จ รู้สึกว่าตนเป็นคนที่มียุทธศาสตร์และมีคุณค่าในสังคม

5. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Need for Self Actualization) เป็นความต้องการระดับสูงสุดของมนุษย์ในการที่จะทำให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่างตามความนึกคิดของตนเอง และเป็นการได้รับพัฒนาศักยภาพที่แท้จริงของตนเอง เพื่อความเป็นมนุษย์ที่แท้จริงด้วย เป็นการพัฒนาไปสู่จุดสูงสุดของตนตามศักยภาพที่มีอยู่อย่างแท้จริง แต่การที่บางคนไปไม่ถึงระดับนี้เพราะประสบอุปสรรคจากสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมรอบข้าง เป็นต้นว่า หลาย ๆ คนทำงานหนักตลอดชีวิตเพื่อสนองความต้องการเบื้องต้น หรือบิดามารดาไม่เสริมสร้างเด็กให้เกิดความรู้สึกอบอุ่น หรือรู้สึกว่าตนเป็นผู้มีคุณค่าในสังคม และคนจำนวนมากมักติดอยู่กับความหลงตัวเอง หลงในอำนาจวาสนา เป็นพวกวัตถุนิยม ทำให้ไม่สามารถหลุดพ้นไปถึงการพัฒนาระดับสูงนี้ได้

1.1.2 ทฤษฎีความต้องการของแอลเดอร์เฟอร์ (Alderfer' Modified Need Hierarchy Theory)

หลุยส์ จัปาทเทศ (2533, น. 40 อ้างถึงใน บุญมั่ง ธนาศุภวัฒน์, 2537, น. 130) ได้กล่าวถึง แอลเดอร์เฟอร์ ว่าเป็นผู้หนึ่งที่สนับสนุนทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ โดยได้ปรับเปลี่ยนความต้องการตามลำดับขั้น 5 ลำดับของมาสโลว์ให้เหลือเพียง 3 ลำดับขั้น ซึ่งรูปแบบใหม่ 3 ลำดับขั้นของเขาได้รับการยอมรับว่าเป็นทฤษฎีความต้องการ อี อาร์ จี (ERG: Existenc-Relatedneeds-Growth Theory) ดังต่อไปนี้

1. ความต้องการมีชีวิตอยู่ (Existence Needs) เป็นความต้องการที่จะตอบสนองเพื่อให้มีชีวิตอยู่ต่อไป ได้แก่ ความต้องการทางกาย และความต้องการความปลอดภัย

2. ความต้องการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น (Relatedness Needs) เป็นความต้องการของบุคคลที่จะมีมิตรสัมพันธ์กับบุคคลรอบ ๆ ตัว และบุคคลในสังคมอย่างมีความหมาย

3. ความต้องการเจริญก้าวหน้า (Growth Needs) เป็นความต้องการเพื่อความเจริญก้าวหน้า เป็นความต้องการขั้นสูงสุดรวมถึงความต้องการได้รับการยกย่องและความสำเร็จในชีวิต

จากความต้องการในด้านต่าง ๆ ที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นนั้นเมื่อความต้องการด้านต่าง ๆ ได้รับการตอบสนอง บุคคลนั้นก็จะได้รับความพึงพอใจ แต่ตราบใดก็ตามที่ความต้องการเหล่านั้นไม่ได้รับการตอบสนองไม่ว่าจะด้วยสาเหตุต่าง ๆ เช่น สภาพทางเศรษฐกิจ สภาพครอบครัว หรือสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ย่อมทำให้บุคคลนั้นเกิดความซับซ้อนใจ ซึ่งความซับซ้อนใจนี้อาจเป็นแรงผลักดันให้เกิดแรงจูงใจในทางก้าวร้าวทำลาย ทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนเองต้องการโดยไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายของบ้านเมือง แรงจูงใจที่เกี่ยวกับความก้าวร้าวอธิบายได้ดังต่อไปนี้

1.2 ประเภทของอาชญากรรม

John C. Mckinney (1966, p. 3) ได้แยกประเภทของอาชญากรรมตามลักษณะอาชีพอาชญากรออกเป็น 8 ประเภท ได้แก่

1. อาชญากรรมที่กระทำต่อบุคคลอย่างรุนแรง (Violent personal crime) เช่น การฆาตกรรม การทำร้ายร่างกายให้บาดเจ็บสาหัส และการข่มขืนกระทำชำเรา

2. อาชญากรรมที่กระทำต่อทรัพย์สินตามโอกาสจะอำนวย (occasional property crime) เช่น การขโมยรถยนต์ ขโมยของในร้านค้า การปลอมแปลงเช็ค และทำลายสมบัติสาธารณะ

3. อาชญากรรมอาชีพ (occupational crime) หมายถึง พวกทุจริตต่อหน้าที่ในหน้าร้านบริษัทหรือราชการ เช่น การยกยอก ข้อมูล โฆษณาปลอมขายของผิดราคา กิจการตลาดมืด

4. อาชญากรรมการเมือง (Political crime) เช่น การกบฏ การปลุกปั่น เพื่อก่อความไม่สงบ การก่อวินาศกรรม

5. อาชญากรรมที่ขัดต่อระเบียบแบบแผนอันดีงามของสังคม (Public order crime) เช่น การเมาสุราอาละวาด คนจรจัด โสเภณี การติดยาเสพติด ฝ่าฝืนกฎจราจร

6. อาชญากรรมที่มีมาแต่ดั้งเดิม (Conventional crime) เช่น การปล้น ลักขโมย การบุกรุกเข้าไปในบ้านผู้อื่น

7. องค์การอาชญากรรม (organized crime) เช่น กลุ่มการพนัน กลุ่มค้ายาเสพติด กลุ่มโสเภณี

8. อาชญากรรมที่ยึดเป็นอาชีพ (Professional crime) เช่น นักต้มตุ๋น การล้วงกระเป๋า การปลอมของมือปืนรับจ้าง

Marshall B. Clinard (1963) ได้จำแนกประเภทของอาชญากรรมตามระบบพฤติกรรมทางอาชญากรรมมากำหนดประเภทอาชญากรรมได้ดังนี้

1. อาชญากรรมที่ยึดเป็นอาชีพ (Professional crime) ได้แก่ การประกอบอาชญากรรม การกระทำผิดกฎหมายเป็นอาชีพ อาชญากรประเภทนี้จะดำรงชีวิตอยู่ด้วยการกระทำผิดเพื่อหารายได้มาเลี้ยงตัวเองเหมือนคนประกอบอาชีพสุจริตเพื่อเลี้ยงชีพของตนเอง โดยมีการศึกษา เทคนิควิธีการประกอบอาชญากรรม มีการพัฒนาเทคนิคของตน มักจะมีความชำนาญในวิธีการเฉพาะอย่าง แต่ในทางปฏิบัติของอาชญากรประเภทนี้ไม่นิยมใช้ความรุนแรง หรือการใช้กำลังประทุษร้าย ดังนั้นสังคมจึงไม่มีปฏิกิริยาโต้ตอบ นักกฎหมายกำหนดโทษชั้นกลางแก่ผู้กระทำผิดประเภทนี้ มูลเหตุจูงใจ คือ เงินและการผจญภัย มักจะพบในสังคมเมืองที่มีความเป็นอยู่อย่างสะดวกสบาย เพื่อจะมีช่องทางในการประกอบอาชญากรรม มักมีความรอบคอบในการวางแผนและดำเนินงาน เช่น นักล้วงกระเป๋า ปล้นธนาคาร ปลอมเช็ค การพนันอาชีพ

2. อาชญากรรมติดนิสัย (Habitual crime) อาชญากรรมประเภทนี้ เกิดจากการที่บุคคลไม่สามารถปรับ ปฏิบัติตนให้เข้ากับมาตรฐานของสังคม แต่ไม่พบความผิดปกติทางร่างกาย และจิตใจตั้งแต่แรกเกิด ไม่มีลักษณะแนวโน้มไปในทางไม่ดี แต่พบว่าสิ่งที่ผลักดันให้บุคคลกลายเป็นอาชญากรเกิดจากความบกพร่องทางร่างกายและจิตใจภายหลังที่ถูกสภาวะบีบคั้น บังคับให้มีพฤติกรรมที่ผิดปกติทีละเล็กทีละน้อย อาชญากรประเภทนี้อาจมาจากตระกูลดี มีการศึกษา แต่ไปคบหาสมาคมกับกลุ่มมิจฉาชีพ อาชญากรประเภทนี้จะประกอบอาชญากรรมซ้ำ ๆ โดยไม่เกรงกลัวต่อบทลงโทษของกฎหมาย เมื่อพ้นโทษก็จะทำผิดซ้ำอีก สังคมถือว่าบุคคลประเภทนี้มีความชั่วติดอยู่ในบุคลิกภาพ ทางราชทัณฑ์ถือว่ากระทำผิดซ้ำถึง 4 ครั้งก็ไม่มีทางจะกลับตัวเป็นคนดีได้

3. อาชญากรรมปกเสื้อขาว (White collar crime) ได้แก่ พวกทำงานที่มีคอเชิ้ตขาว หรือฟ้า มีงานทำเป็นหลักฐาน แต่อาศัยตำแหน่งหน้าที่การงานในการทุจริต เป็นการกระทำผิดต่อความไว้วางใจในการประกอบอาชญากรรม เช่น พวกข้าราชการ นักธุรกิจ พ่อค้า เป็นต้น การกระทำผิดของอาชญากรประเภทนี้ได้แก่ การคอร์รัปชั่น การค้าของหนีภาษี

4. อาชญากรรมการเมือง (Political crime) เป็นการกระทำที่นำมาซึ่งความสำเร็จทางการเมือง ซึ่งกฎหมายถือว่าเป็นความผิด เช่น อาชญากรรมที่เกี่ยวกับสงคราม การทรยศต่อชาติ การบ่อนทำลายชาติ การกบฏ

5. อาชญากรรมร่วมกันกระทำ (organized crime) เป็นการรวมตัวกันของกลุ่มอาชญากร คือเป็นองค์การอาชญากร ภายในกลุ่มจะมีการดำเนินการอย่างมีแบบแผน มีการแบ่งหน้าที่กันทำ มีผู้บริหารและผู้ดำเนินงาน ผู้กระทำผิดจะทำทุกอย่างเพื่อให้ได้เงินจากการกระทำทุจริตทุกอย่าง แม้จำเป็นจะต้องใช้วิธีการที่โหดร้ายทารุณก็ตาม เช่น การค้ายาเสพติด จัดหาโสเภณี การลักพาตัว ฯลฯ อาชญากรรมประเภทนี้เป็นอาชญากรรมประเภทร้ายแรง มีอิทธิพลทางการเงินสูงสามารถจัดซื้อเครื่องมือทันสมัย รวมทั้งจ่ายเงินให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในการประกอบอาชญากรรมเพื่อมิให้ถูกจับ และยังให้เงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองที่ขาดปัจจัยด้านการเงินในการหาเสียงด้วย สังคมปรารถนาที่จะให้รัฐมีมาตรการที่เด็ดขาดเพื่อขจัดอาชญากรรมประเภทนี้ แต่เนื่องจากมีกลุ่มอิทธิพล และมีพลังของกลุ่มมากจึงยากในการปฏิบัติ

6. อาชญากรรมเป็นครั้งคราว (occasional crime) ได้แก่ อาชญากรรมที่เกิดขึ้นโดยไม่มีเจตนาจะฝ่าฝืนกฎระเบียบของสังคม หรือกฎหมายบ้านเมืองแต่อย่างใด แต่กระทำไปด้วยความประมาท เลินเล่อขาดความระมัดระวัง ตามปกติธรรมดาจะเป็นผู้ที่เคารพต่อกฎหมายบ้านเมือง เช่น การขับรถชนคน หรือการกระทำเพื่อรักษาชื่อเสียง

7. อาชญากรรมอุกฉกรรจ์ (Violent crime) ได้แก่ การกระทำผิดที่มีความรุนแรงอย่างยิ่ง เช่น การกระทำผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา ช่มชู้นกระทำชำเรา ผู้กระทำผิดอาจจะอยู่ในกลุ่มวัฒนธรรมย่อย ที่คิดว่าการกระทำผิดดังกล่าวเป็นเรื่องปกติแต่ก็เป็นสาเหตุไปสู่การกระทำผิดที่รุนแรง

1.3 ทฤษฎีคิดก่อนทำ (Choice Theory)

ทฤษฎีทางเลือก มีสมมติฐานที่มาจากแนวคิดของสำนักคลาสสิก ในเรื่องของเจตจำนงอิสระ (Free Will) ที่ว่าธรรมชาติของมนุษย์จะเลือกที่จะมีพฤติกรรมแบบใดโดยการคำนวณจากสิ่งที่สนองต่อความพอใจของบุคคล โดยสมมติฐาน คือ

1. เชื่อว่าบุคคลเป็นผู้มีอิสระในการกระทำผิด
2. แนวทางในการเลือกพฤติกรรมผิดกฎหมาย ขึ้นอยู่กับการที่บุคคลได้รับความพึงพอใจหรือผลประโยชน์สูงสุด ซึ่งความพึงพอใจหรือผลประโยชน์ที่ต้องการนั้นไม่จำกัดเฉพาะในรูปของทรัพย์สินเท่านั้น หากแต่ยังรวมถึงผลประโยชน์หรือความพึงพอใจด้านจิตใจด้วย (Seek pleasure avoid pain)

การที่บุคคลได้คิดคำนวณถึงผลที่จะตามมาหลังประกอบอาชญากรรมแล้ว ไม่ว่าจะ เป็นผลประโยชน์ที่ได้รับ ความเป็นไปได้ในการจับกุม อัตราโทษที่ได้รับหากถูกจับกุม ซึ่ง โรแนล คาร์ก

และ ดีเร็ค คอริส (Cornish & Clarke) ผู้นำในทฤษฎีนี้เสนอว่าการศึกษาอาชญากรรมต้องมองว่าอาชญากรรมมีคุณสมบัติ 2 ประการ

1. คุณสมบัติของการประกอบอาชญากรรม (offense Specific) หมายถึง ข้อเท็จจริงที่ว่า อาชญากรจะมีพฤติกรรมแตกต่างไปจากรูปแบบของอาชญากรรม และด้านความชำนาญในการประกอบอาชญากรรม

2. คุณสมบัติของตัวอาชญากรรม (offender Specific) หมายถึง ความแตกต่างของตัวอาชญากรในการตัดสินใจที่จะประกอบอาชญากรรม ก่อนที่จะกระทำผิดอาชญากรต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมทั่วไป อันได้แก่ โอกาสในการกระทำผิด ผลเสีย ผลประโยชน์ ตลอดจนความเสี่ยงรวมทั้งแรงกระตุ้นและมูลเหตุจูงใจในการกระทำผิดของอาชญากร ซึ่งหลังจากที่ได้คำนวณถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประกอบอาชญากรรมแล้ว จึงตัดสินใจว่าจะประกอบอาชญากรรมหรือไม่

1.4 ทฤษฎีสถาภะไร้ระเบียบทางสังคม (Social Structure and Anomies Theory)

ทฤษฎี Social Structure and Anomies Theory ของ Robert K. Merton ได้กล่าวถึงแนวคิดที่อธิบายสาเหตุของพฤติกรรมอาชญากรรมประเภทนี้ว่า เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากความไม่สมดุลระหว่างเป้าหมายทางสังคมกับโอกาสทางสังคม เนื่องจากวัฒนธรรมของสังคมจะเป็นตัวกำหนดจุดมุ่งหมายหรือความต้องการของคนในสังคม (GoALS) ที่บุคคลจะต้องทำให้ได้มาซึ่งจุดมุ่งหมายนั้น ซึ่งจุดมุ่งหมายหนึ่งที่คนในสังคมส่วนใหญ่ต้องการเหมือนกัน คือ เกียรติยศ ความมั่งคั่งร่ำรวย ความมีอำนาจ ในขณะที่เดียวกันวัฒนธรรมของสังคมยังกำหนดวิธีการที่จะไปสู่จุดมุ่งหมายซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม ได้แก่ การขยันทำงาน ทำงานหนักและมีความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อไปให้ถึงจุดมุ่งหมาย ซึ่งโดยปกติมนุษย์ทุกคนในสังคมจะต้องเรียนรู้ระเบียบทางสังคมเพื่อมุ่งสู่จุดมุ่งหมายปลายทางอันเป็นค่านิยมของสังคม แต่บุคคลทุกคนไม่สามารถที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายของสังคมได้ ดังนั้นจึงเกิดการกระทำผิดขึ้นในสังคมเนื่องจากในทุกสังคมย่อมมีทั้งผู้ที่ปฏิบัติตามและไม่ปฏิบัติตามวิถีทางที่สังคมกำหนด บางคนเลือกที่จะทำผิดและทุจริตเพราะสามารถหาเงินได้อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เนื่องจากสังคมในปัจจุบันมุ่งเน้นที่จุดหมายทางสังคมหรือความร่ำรวยมากเกินไป บุคคลที่ร่ำรวยถือเป็นบุคคลที่มีสถานภาพสูงในสังคมมักได้รับการยกย่อง โดยไม่ได้มองว่าวิธีการที่ได้มาซึ่งทรัพย์สินเงินทองนั้นขัดกับวัฒนธรรมที่ถูกต้องในสังคมหรือไม่ สิ่งเหล่านี้ได้สร้างความกดดัน (Strain) ให้กับบุคคลที่ไม่สามารถบรรลุจุดหมายทางสังคมโดยวิธีการที่สังคมยอมรับเป็นเหตุให้การปฏิบัติตามวิธีการทางสังคมนั้นไร้ความหมายหรือถูกมองข้าม

ความกดดันทางสังคมนี้เกิดขึ้นได้กับบุคคลหลากหลายในสังคมที่มีความโกลาหลหรือกึ่งโกลาหลที่เป็นผลมาจากระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่กระตุ้นให้บุคคลเกิดความต้องการโดยไม่คำนึงเหตุผลทำให้เกิดการแก่งแย่งและทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้ผลประโยชน์ที่ต้องการ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทัศนคติของแต่ละบุคคลที่มีต่อจุดมุ่งหมายและวิธีการทางสังคม โดย Merton ได้เสนอแนวทางที่บุคคลจะโต้ตอบต่อความกดดันนี้ 5 รูปแบบ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. Conformity รูปแบบการปฏิบัติตาม เป็นบุคคลที่ยึดถือจุดมุ่งหมายทางสังคมและวิธีการที่ได้รับการยอมรับ แม้ว่าบุคคลกลุ่มนี้จะได้รับความกดดันที่เน้นให้ตนเองสร้างความสำเร็จ แต่ก็ยังเลือกวิธีการที่ได้รับการยอมรับทางสังคมไม่ว่าจะบรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่ก็ตาม คือยังตั้งใจศึกษาเล่าเรียนและประกอบอาชีพการงานอย่างสุจริต ซึ่งจะพบได้มากในสภาวะที่สังคมปกติ

2. Innovation รูปแบบการเปลี่ยนแปลง บุคคลกลุ่มนี้จะยอมรับแต่จุดมุ่งหมายทางสังคมในด้านการสร้างความสำเร็จ ดังนั้นจึงหาวิธีการในการสร้างความสำเร็จโดยไม่คำนึงว่าจะเป็นวิธีการที่ผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมในสังคมหรือไม่ เช่น นักธุรกิจอาจใช้วิธีการฉ้อโกงหรือหลอกลวงต่าง ๆ เพื่อให้มีกำไรเพิ่มมากขึ้น นักล้วงกระเป๋า โจรสะพานลอย ฯลฯ ดังนั้นบุคคลกลุ่มนี้จึงเป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมเป็นอาชญากรในสังคม

3. Ritualism รูปแบบการยึดถือวัฒนธรรมใหม่ บุคคลกลุ่มนี้มีการปรับตัวที่ไม่ยอมรับจุดมุ่งหมายทางสังคม แต่ยังคงปฏิบัติตามวิธีการที่สังคมยอมรับซึ่งหมายถึงกลุ่มคนที่ไม่ได้มุ่งหวังความสำเร็จแต่ดำเนินวิถีชีวิตตามบรรทัดฐานของสังคม ไม่ละเมิดกฎหมาย

4. Retreatism รูปแบบยอมแพ้หรือล่าถอย บุคคลที่ยึดแนวทางหนีไม่ยอมรับทั้งจุดมุ่งหมายของสังคมและการปฏิบัติตามวิธีการซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม คนที่ยึดแนวทางนี้จะปลีกตัวออกจากแรงกดดันหรือความต้องการของสังคม เช่น คนติดยาเสพติด ติดสุราเรื้อรัง ฯลฯ

5. Rebellion รูปแบบการปฏิวัติ เป็นการปรับตัวต่อความกดดันทางสังคมแบบสุดท้ายของเมอร์ตัน ซึ่งจะไม่ยอมรับทั้งจุดมุ่งหมายและวิธีการในการบรรลุจุดมุ่งหมายของสังคมที่อาศัยอยู่ โดยบุคคลกลุ่มนี้รู้สึกผิดหวังกับจุดมุ่งหมายทางสังคม จึงได้เปลี่ยนจุดมุ่งหมายใหม่ซึ่งอาจเป็นจุดมุ่งหมายทางการเมือง ซึ่งวิธีการอาจต้องใช้กำลังปฏิวัติหรืออาจเป็นวิธีการอย่างสันติ แต่ประเด็นสำคัญอยู่ที่บุคคลพวกนี้จะหยุดการเป็นสมาชิกของสังคม และอยู่ภายใต้วัฒนธรรมใหม่ที่ตนเห็นว่าเหมาะสมกว่า

รูปแบบการปรับตัวของเมอร์ตันทั้ง 5 รูปแบบ มิใช่เป็นการอธิบายลักษณะบุคลิกภาพของบุคคล แต่เป็นการเลือกพฤติกรรมในการโต้ตอบความกดดันซึ่งสามารถสรุปตารางแสดงรูปแบบของการปรับตัว ได้ดังนี้

ตารางที่ 2.1

รูปแบบการปรับตัวของบุคคลต่อความกดดันที่เกิดจากโครงสร้าง
ทางสังคมตามทฤษฎีความกดดันของเมอร์ตัน

รูปแบบการปรับตัว	จุดมุ่งหมายของสังคม	วิธีการในการบรรลุเป้าหมาย
1. Conformity	+	+
2. Innovation	+	-
3. Ritualism	-	+
4. Retreatism	-	-
5. Rebellion	±	±

หมายเหตุ: + หมายถึงการยอมรับ

- หมายถึงการปฏิเสธ

± หมายถึงการปฏิเสธจุดมุ่งหมาย และวิธีการของบรรทัดฐานและค่านิยมเดิม และยอมรับจุดมุ่งหมายและวิธีการใหม่

จากรูปแบบการปรับตัวตามตาราง จะเห็นได้ว่าการปรับตัวในแบบที่ 2 และแบบที่ 4 จะเป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานทางสังคม คือละเมิดต่อกฎเกณฑ์ของสังคม และกระทำผิดเพื่อให้ไปสู่จุดมุ่งหมาย โดยที่การปรับตัวในรูปแบบที่ 2 นั้น จะเป็นกลุ่มบุคคลที่ต้องการไปสู่จุดมุ่งหมายของสังคม อยากรวยแต่ใช้วิธีการในทางที่ผิด ละเมิดกฎเกณฑ์ของสังคม เช่น ปล้นทรัพย์ กระจากสร้อย หรือแม้กระทั่งนักการเมืองที่กระทำทุจริตคอร์รัปชัน ฯลฯ ซึ่งถือเป็นอาชญากรในสังคมที่ต้องกำจัดให้หมดไป ส่วนรูปแบบที่ 4 จะเป็นกลุ่มที่ไม่ยอมรับทั้งจุดมุ่งหมายและกีดำเนินชีวิตในทางที่ผิด โดยเฉพาะกลุ่มคนที่ติดยาเสพติดก็ต้องการหาเงินเพื่อนำมาซื้อยาเสพติดเท่านั้น การปรับตัวทั้ง 2 รูปแบบจึงสร้างปัญหาอาชญากรรมมากมายในสังคม ซึ่งต้องทบทวนกันว่าสังคมในทุกวันนี้ เน้นที่วัตถุและความร่ำรวยมากกว่าคุณธรรมในจิตใจหรือไม่? การปลูกฝังค่านิยมที่ผิดทำให้หลายคนเดินไปในทางที่ผิด ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่วัฒนธรรมในสังคมจะต้องปรับเปลี่ยนโดยไม่มุ่งเน้นที่ความร่ำรวย และยกย่องนับถือผู้ที่ร่ำรวยจากการกระทำที่ไม่สุจริต แต่จะต้องเน้นในเรื่องจริยธรรม และวิธีการในการนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่ถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งทุกคนต้องปฏิบัติตาม หรืออีกนัยหนึ่งสังคมต้องสร้างค่านิยมและกระตุ้นให้คนในสังคมพอใจกับการปฏิบัติตามวิถีทางที่ถูกต้องและเหมาะสม

1.5 ทฤษฎีการเลียนแบบ (Imitation Theory)

นักอาชญาวิทยาที่ได้นำเสนอทฤษฎีนี้ คือ เกเบรียล เทรด (Gabriel Tarde, 1843-1904) ทฤษฎีนี้มีได้นำเสนอ “กฎของการลอกเลียนแบบ” (Laws of Imitations) ที่กล่าวว่าอาชญากรรมเกิดจากการเลียนแบบ กฎข้อแรกของเทรด กล่าวว่า บุคคลจะเลียนแบบบุคคลอื่นเป็นสัดส่วนกับการที่ได้เข้าไปใกล้ชิดติดต่อกับบุคคลผู้นั้น ดังนั้น การเลียนแบบจะเกิดขึ้นบ่อยครั้งและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในสังคมเมือง เทรดเรียกปรากฏการณ์นี้ว่า “แฟชั่น” ในขณะที่สังคมชนบท การเลียนแบบจะเกิดขึ้นไม่บ่อยครั้งและเปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ เทรดเรียกปรากฏการณ์นี้ว่า “ธรรมเนียม” และนำเสนอว่าอาชญากรรมเริ่มต้นในลักษณะที่เป็นแฟชั่น และต่อมาก็กลายเป็นธรรมเนียมเช่นเดียวกันกับปรากฏการณ์ธรรมชาติทั่วไป

กฎข้อที่สองมีว่า ผู้ที่มีลักษณะด้อยกว่าจะเลียนแบบผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า เทรดได้ศึกษาย้อนกลับไปถึงประวัติศาสตร์ของอาชญากรรมหลายประเภท และพบว่าอาชญากรรมประเภทนี้ในระยะเริ่มแรกจะกระทำโดยบุคคลที่อยู่ในราชวงศ์หรือครอบครัวของขุนนางชั้นสูง ต่อมาได้แพร่กระจายไปสู่บุคคลทุกชนชั้นโดยการเลียนแบบ และเทรดได้นำเสนอว่าอาชญากรรมหลายประเภทได้เกิดขึ้นในสังคมเมืองก่อน ต่อมาจึงได้ถูกเลียนแบบโดยบุคคลในสังคมชนบท สำหรับกฎข้อที่สามของการเลียนแบบมีว่า แฟชั่นใหม่ก็จะไปแทนที่แฟชั่นที่เก่ากว่า

1.6 ทฤษฎีความแตกต่างในการคบหาสมาคม (Differential Association Theory)

ผู้ตั้งทฤษฎีนี้คือ เอ็ดวิน เฮช ซัทเธอร์แลนด์ (Edwin H. Sutherland) ซึ่งให้ความสนใจในเรื่องความถี่ ความเข้มข้น และความสำคัญของการติดต่อกันในสังคมมากกว่าที่จะสนใจในเรื่องลักษณะของบุคคลหรือลักษณะของสิ่งแวดล้อมภายนอก ทฤษฎีนี้อธิบายพฤติกรรมของอาชญากรโดยยึดกฎของการเรียนรู้ โดยมีข้อเสนอลง 9 ข้อ คือ

1. พฤติกรรมอาชญากรเกิดขึ้นจากการเรียนรู้
2. พฤติกรรมอาชญากรเรียนรู้โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ในกระบวนการของการติดต่อสื่อสารกัน
3. ส่วนสำคัญของการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรเกิดขึ้นภายในกลุ่มที่สนิทสนมกัน
4. เมื่อมีการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรนั้น การเรียนรู้ประกอบด้วย (1) เทคนิคในการประกอบอาชญากรรม บางครั้งเป็นเทคนิคที่ซับซ้อน บางครั้งเป็นเทคนิคที่ง่าย ๆ (2) ทิศทางเฉพาะของแรงจูงใจ แรงกระตุ้น การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง และทัศนคติต่าง ๆ

5. การที่จะมีแรงจูงใจและแรงกระตุ้นไปทางไหน อย่างไรนั้น เรียนรู้จากเงื่อนไขว่า กฎหมายใดควรจะปฏิบัติตามหรือไม่ควรจะปฏิบัติตาม

6. คนเราจะกลายเป็นผู้กระทำผิดกฎหมาย ก็เพราะมีเงื่อนไขกำหนดให้ชอบที่จะ ละเมิดกฎหมายมากกว่าเงื่อนไขที่ไม่ให้กระทำอย่างนั้น

7. การมีความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันอาจผันแปรไปตามความถี่ ความนาน การจัดลำดับ ก่อนหลัง และความรู้สึกแรงกล้า

8. กระบวนการเรียนรู้พฤติกรรม โดยมีความสัมพันธ์กันแบบอย่างในการเป็นอาชญากร หรือแบบอย่างในการเป็นปฏิบัติต่ออาชญากร เกี่ยวข้องกับกลไกต่าง ๆ ในการเรียนรู้ทำงานอง เดียวกับการเรียนรู้เรื่องอื่น ๆ

9. ในขณะที่พฤติกรรมอาชญากรเป็นการแสดงออกถึงความต้องการ และค่านิยม โดย ทั่ว ๆ ไป แต่จะอธิบายว่าคนกระทำผิดเพราะมีความต้องการและค่านิยมโดยทั่ว ๆ ไปนั้น เห็นจะไม่ถูกต้องเพราะพฤติกรรมที่ไม่เป็นอาชญากรที่แสดงออกถึงความต้องการและค่านิยมแบบ เดียวกัน

1.7 ทฤษฎีวิวัฒนาการของ (Subculture Theory)

ทฤษฎีวิวัฒนาการของ (Subculture) มีรากฐานมาจากความคิดของ เดิร์คไฮม์ และ เมอร์ตัน ดังได้กล่าวมาแล้ว แต่ทฤษฎีวิวัฒนาการของในปัจจุบันได้พัฒนามาจากความคิดของ เฟรดเดอริก เอ็ม ทราสเซอร์ (Frederic M. Thrasher) ซึ่งได้พิจารณาว่า แก๊งค์วัยรุ่นเกิดขึ้นได้ก็ เพราะความไม่เป็นระเบียบในเขตติดต่อกับใจกลางเมืองชิคาโก แม้ว่าทราสเซอร์จะไม่ได้กล่าวถึง ทฤษฎีวิวัฒนาการโดยตรงก็ตาม แต่ก็ต้องถือว่าเขาได้มีความคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้มาก่อนนักคิดใน รุ่นหลัง ทฤษฎีที่เกี่ยวกับวิวัฒนาการมีอยู่ด้วยกันหลายทฤษฎี จะนำมากล่าวในที่นี้ 4 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีการยึดค่านิยมของชนชั้นกลาง ทฤษฎีการแก้ตัวหรือทฤษฎีวิธีการเพื่อความเป็นกลาง ทฤษฎีโอกาสที่แตกต่าง และทฤษฎีวิวัฒนาการของชนชั้นต่ำ จะได้กล่าวถึงใจความสำคัญพอเป็นที่ เข้าใจ ดังต่อไปนี้

ทฤษฎีการยึดค่านิยมของชนชั้นกลาง (Theory of Middle Class Measuring Rod) ทฤษฎีเกิดจากความคิดของ อัลเบิร์ต เค โคเฮน (Albert K. Cohen) ซึ่งได้ให้ทัศนะไว้ว่าวิวัฒนาการ เกิดจากผลของความขัดแย้งทางจิตใจกับความสามารถและโอกาส กล่าวคือ จิตใจมีความต้องการ (เพราะได้รับค่านิยมจากชนชั้นกลาง) แต่ขาดความสามารถที่จะทำได้ตามความต้องการ รวมทั้ง โอกาสก็ไม่อำนวย อาจจะทำให้ได้ว่า ค่านิยมของชนชั้นกลางได้เป็นหลักของกฎหมายด้วย ชนชั้น

กรรมกรมีอาจจะมีปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายตามค่านิยมของชนชั้นกลางได้ ค่านิยมที่สำคัญ ๆ มีอาทิ ความสำเร็จ ความมีเหตุผล ความซื่อสัตย์ การวางแผนระยะยาวอย่างรอบคอบ การคัดค้านความพอใจ ชนชั้นกรรมกรมีอาจทำได้เหมือนชนชั้นกลาง เพราะขาดความสามารถและโอกาส ดังนั้น ชนชั้นกรรมกรจึงได้สร้างวัฒนธรรมขึ้นมาเอง เพื่อเป็นหลักในการยึดถือและจะได้มีฐานะทางสังคม เช่นเดียวกับชนชั้นกลาง วัฒนธรรมที่สร้างขึ้นนี้จัดเป็นวัฒนธรรมรองของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด (The Delinquent Subculture) เป็นผลนำไปสู่การกระทำผิดต่อกฎหมายของบ้านเมือง ลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมดังกล่าวมีอยู่ 6 ประการ คือ

1. การไม่เห็นประโยชน์ของสิ่งต่าง ๆ (Non-utilitarian) การขโมยเกิดจากการกระทำเพื่อสนองตอบต่ออารมณ์ ทั้งยังเป็นกระทำที่ขาดเหตุผลด้วย
 2. การผูกพยาบาท (Malice) ผู้กระทำความผิดจะรู้สึกดีใจที่ได้กระทำความผิด ซึ่งส่งผลให้ผู้อื่นประสบความเดือดร้อน
 3. การทำในสิ่งตรงกันข้าม (Negativism) จะกระทำในสิ่งตรงกันข้ามกับสิ่งที่ชนชั้นกลางยึดถืออยู่
 4. ทำได้สารพัดอย่าง (Versatility) สามารถกระทำความผิดได้หลายอย่าง และยังประพฤติไปในทางประสังศรีร้าย ป่าเถื่อน ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ทำตนเป็นคนจรจัด เป็นต้น
 5. การแสวงหาความสุขเพียงชั่วคราวช่วยยาม (Short-run hedonism) ดำเนินชีวิตไปวันหนึ่ง ๆ โดยไม่มีแผนการอะไร ชอบทำสิ่งตื่นเต้น ขาดความอดทน ขาดความเร่งด่วน ขาดความรอบคอบในเรื่องผลได้และคุณค่าในระยะยาว
 6. ความเป็นอิสระของกลุ่ม (Group Autonomy) เป็นการปฏิบัติที่ไม่ยึดติดข้อห้ามต่าง ๆ ในสังคม ยกเว้นความต้องการของกลุ่ม ความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มเป็นไปอย่างเหนียวแน่นและหยิ่งผยองจะไม่แยแสต่อกัน
- ทฤษฎีวัฒนธรรมรองของ โคเฮน เป็นกรอบความคิดที่แสดงให้เห็นว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดก็มีแนวประพฤติปฏิบัติที่เป็นของตนเอง

1.8 ทฤษฎีกลไกการควบคุม (Containment Theory)

วอลเตอร์ เรคเตอร์ ได้นำเสนอทฤษฎีที่ครอบ (Containment Theory) โดยได้อธิบายว่าบุคคลได้ถูกอิทธิพลของแรงผลักดันหลายประการให้กระทำผิดกฎหมาย แต่ในขณะที่เดียวกันก็มีแรงที่คอยต่อต้านหรือขัดขวางไม่ให้บุคคลกระทำความผิดกฎหมาย สมมุติฐานของทฤษฎีที่ครอบสามารถสรุปได้ดังนี้คือ แรงผลักดันทั้งภายนอกและภายใน ตลอดจนแรงดึงภายนอกและภายใน จะกระตุ้น

หรือจูงใจให้บุคคลมีพฤติกรรมอาชญากรรม หากแรงต่อต้านทั้งภายนอกและภายในไม่สามารถต้านทานต่อแรงกระตุ้นดังกล่าวได้ (Reckless, 1961 อ้างถึงใน พรชัย ชันดี และคณะ, 2543, น. 125)

แรงผลักดันให้กระทำผิดกฎหมายมีหลายอย่าง คือ

1. แรงกดดันทางสังคม (Social Pressures) ได้แก่ สภาพความเป็นอยู่ การขัดแย้งภายในครอบครัว สถานภาพที่ต่ำ การขาดโอกาสในการประกอบอาชีพสุจริต

2. แรงผลักดันอย่างที่สองก็คือ แรงดึงดูดให้กระทำผิดทางสังคม (Social Pulls) เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้บุคคลไม่ยอมรับค่านิยมและบรรทัดฐานในการดำรงชีพ เช่น การมีเพื่อนที่ไม่ดี วัฒนธรรมรองในการกระทำผิดกฎหมาย แบบอย่างหรือตัวอย่างไม่ดีจากสื่อมวลชน

3. แรงผลักดันให้กระทำผิดทางชีวภาคหรือจิตใจ (Biological or Psychological Pushes) ซึ่งมีอยู่ภายในร่างกายของบุคคล อันได้แก่ ความอ่อนเพลีย ความไม่พอใจ การตั้งเครียดภายในจิตใจ การเป็นปรักษ์ ความก้าวร้าว การต้องการได้รับการตอบสนองอย่างรวดเร็ว เป็นต้น

ส่วนแรงที่คอยขัดขวางไม่ให้บุคคลกระทำผิดกฎหมายก็คือ ตัวกีดกันจากภายนอกและตัวกีดกันจากภายใน ดังต่อไปนี้

1. ตัวกีดกันภายนอก (External Containment) ประกอบด้วยการมีประสิทธิภาพของสถาบันครอบครัวและกลุ่มเพื่อน จริยธรรม ระเบียบข้อบังคับของสถาบันในสังคม บรรทัดฐานที่สมเหตุสมผลและการคาดหวัง ความสามัคคี การบังคับบัญชา และการควบคุมทางวินัยที่มีประสิทธิภาพ ฯลฯ เป็นต้น

2. ตัวกีดกันภายใน (Inner Containment) เป็นผลที่ได้รับมาจากการสร้างนิสัยภายในตัวบุคคล ซึ่งประกอบด้วย การควบคุมตนเอง (Self-Control) การมีอิโก้ที่เข้มแข็ง การอดทนอดกลั้นต่อความผิดหวัง ความรู้สึกรับผิดชอบ ความมุ่งหวัง ความสามารถในการหาสิ่งอื่นมาทดแทนต่อความต้องการ ฯลฯ เป็นต้น

หลังจากที่ได้นำเสนอหลักการสำคัญของทฤษฎีนี้แล้ว ได้มีงานศึกษาวิจัยตามมาอีกเป็นจำนวนมากเพื่อทดสอบทฤษฎีนี้ ส่วนมากจะเป็นงานศึกษาของเรคเตอร์และคณะ เพื่อมุ่งเน้นทำการทดสอบเฉพาะปัจจัย “การควบคุมตนเอง” ว่าจะมีอิทธิพลต่อการต่อต้านแรงผลักดันให้บุคคลมีพฤติกรรมอาชญากรรม โดยจะเป็นงานศึกษาเกี่ยวกับเยาวชนที่มีการควบคุมตนเองสูงและอาศัยอยู่ในเขตชุมชนที่มีอาชญากรรมสูง ซึ่งทฤษฎีของเรคเตอร์จะทำนายว่าเยาวชนเหล่านี้จะมีอัตราการกระทำผิดต่ำและผลการศึกษา พบว่า เยาวชนที่มีการควบคุมตนเองสูง มีแนวโน้มที่จะไม่มีพฤติกรรมอาชญากรรมแต่อย่างใด (ระหว่างช่วงอายุ 12-16) ซึ่งเรคเตอร์และคณะสรุปว่าผลการศึกษานับสนับสนุนสมมุติฐานของทฤษฎีนี้

1.9 ทฤษฎีตีตรา

แนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับสาเหตุของพฤติกรรมอาชญากรรมหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนเกิดจากกระบวนการที่ปัจเจกชนได้ให้ความหมายแก่ตนเองว่าเป็นอาชญากรหรือผู้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนและเป็นผลสะท้อนมาจากการที่ปัจเจกชนได้ถูกตีตราหรือประณามจากหน่วยงานของรัฐหรือประชาชนในสังคม

ผู้ที่นำเสนอแนวคิดทฤษฎีตีตราเป็นท่านแรกเมื่อปี ค.ศ. 1930 ก็คือ แฟรงค์ แทนเนนบดัม (Tannenbaum, 1938) ซึ่งได้กล่าวถึงหลักการสำคัญที่ทำให้บุคคลที่มีพฤติกรรมอาชญากรรมเป็นครั้งคราว จะมีพฤติกรรมอาชญากรรมถาวร และต่อมาในปี ค.ศ. 1951 เอ็ดวิน ลีเมิร์ต (Lemert, 1951) ได้นำเสนอการวิเคราะห์ถึงอิทธิพลของระบบกลไกการควบคุมสังคมต่อการกำเนิดและสร้างรูปแบบของพฤติกรรมอาชญากรรมและพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่าง ๆ แต่บุคคลที่ทำให้แนวความคิดทฤษฎีตีตราได้รับความสนใจในวงการอาชญาวิทยา คือ ไฮเวิร์ด เบคเกอร์ (Becker, 1963; 1964) จากหนังสือเรื่อง “บุคคลภายนอก” (outsiders) และ “มุมมองตรงกันข้าม” (The other Side) ต่อจากนั้นก็อีริคสันและคริสซิสได้นำเสนอทฤษฎีแนวนี้ต่อวงการอาชญาวิทยา

ทฤษฎีกลุ่มนี้ ได้อธิบายสาเหตุของพฤติกรรมอาชญากรรมไว้ในคำประกาศของนักวิชาการที่สนับสนุนทฤษฎีแนวนี้ ซึ่งสรุปดังต่อไปนี้ คือ

1. การกำหนดเป็นตนเอง (Self-image) นักทฤษฎีปฏิสัมพันธ์โดยสัญลักษณ์เชื่อว่าบุคคลจะมีการกำหนดเป็นตนเองหรือการสร้างความสำนึก (Self-image) ตามสภาพจริงที่บุคคลอื่นกำหนดให้ ดังนั้น บุคคลจะมีความคิดหรือความเชื่อที่ตนเองเป็นบุคคลมีบุคลิกอย่างไร ขึ้นอยู่กับคนที่คนในสังคมโดยเฉพาะบุคคลที่ใกล้ชิดได้กำหนดความหมายให้ ซึ่งบุคคลดังกล่าวก็จะแสดงออกหรือมีบุคลิกตามความเชื่อที่ตนเองถูกบุคคลอื่นกำหนดให้เป็นเช่นนั้น (Vold & Bernard, 1986) ดังนั้น ทฤษฎีตีตราจะอธิบายว่าพฤติกรรมอาชญากรรมเกิดจากการที่บุคคลมีความเชื่อที่ตนเองเป็นอาชญากร ทั้งนี้สาเหตุมาจากการที่บุคคลในสังคมได้กำหนดให้บุคคลดังกล่าวเป็นอาชญากร ซึ่งปรากฏการณ์เช่นนี้ นักทฤษฎีกลุ่มนี้ได้ให้ชื่อไว้ต่างกัน คูเลย์ (Cooley, 1902) ได้ให้ชื่อว่า “บุคลิกภาพสะท้อน” (the Looking Glass Self) และมีด (Mead, 1967) ได้ให้ชื่อว่า “บุคลิกเกิดจากสังคม” (the Self as a Social Construct)

2. พฤติกรรมเบี่ยงเบนดั้งเดิมหรือครั้งแรก (Primary Deviance) นักทฤษฎีตีตราไม่ได้ให้ความสำคัญกับสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมอาชญากรรมหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนครั้งแรกมากนัก มีนักอาชญาวิทยาบางท่านที่เห็นด้วยกับทฤษฎีแนวนี้ก็ไม่ได้อ้างถึงสาเหตุของพฤติกรรมเบี่ยงเบนครั้งแรก แต่โดยทั่วไปแล้วเชื่อว่าพฤติกรรมอาชญากรรมหรือเบี่ยงเบนครั้งแรกเกิดจากปัจจัยทาง

ชีวภาพ จิตวิทยา และสภาพแวดล้อมทางสังคม แต่ก็ยังเป็นพฤติกรรมที่มีลักษณะไม่สม่ำเสมอ เกิดไม่บ่อยครั้งและไม่มีรูปแบบที่ถาวร นอกจากนี้หากไม่มีการถูกดำเนินการลงโทษทางสังคมไม่ว่าจะเป็นรูปแบบอย่างไรไม่เป็นทางการหรือเป็นทางการ พฤติกรรมอาชญากรรมหรือเบี่ยงเบนเหล่านี้อาจจะคงอยู่แต่ก็มีลักษณะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราว และไม่บ่อยครั้ง อีกทั้งยังไม่มีการพัฒนาเป็นรูปแบบที่ถาวร (Lemert, 1951; Akers, 1994)

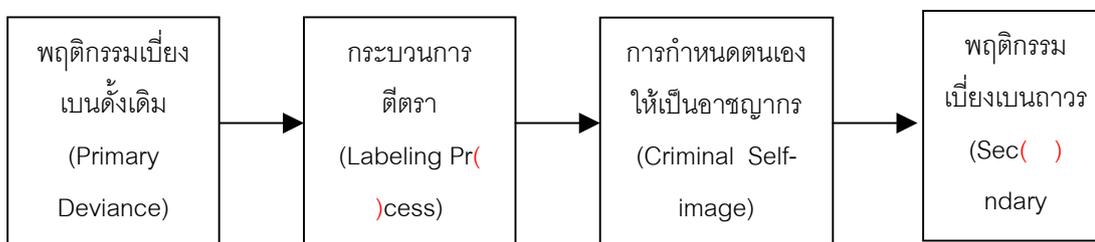
3. พฤติกรรมเบี่ยงเบนถาวร (Secondary Deviance) นักทฤษฎีตีตราเชื่อว่าสาเหตุที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนถาวรมาจากกระบวนการควบคุมทางสังคมที่ทำให้บุคคลที่ถูกลงโทษทางสังคมไม่ว่าจะเป็นการถูกดำเนินคดี หรือการถูกสังคมดูถูกและไม่ให้เข้าร่วมในสังคม การปฏิบัติตามกระบวนการควบคุมนี้จะสร้างประสบการณ์ใหม่ให้แก่บุคคลที่ถูกจับกุมหรือลงโทษ ทำให้เขาเกิดความรู้สึกนึกคิดว่าเป็นคนภายนอกสังคมเป็นคนเลวที่สังคมไม่ต้องการ สิ่งเหล่านี้จะทำให้บุคคลเหล่านี้เกิดการพัฒนาความรู้สึกนึกคิดและสำคัญตนเองว่าเป็นอาชญากร ซึ่งจะนำไปสู่การมีพฤติกรรมอาชญากรรมหรือเบี่ยงเบนที่ถาวรตลอดไป (Tannenbaum, 1938; Becker, 1963; Lemert, 1967)

4. ทางเลือกของบุคคลที่ถูกตีตรา (Alternative Behavior) แม้ว่านักทฤษฎีตีตราจะเชื่อว่าเมื่อบุคคลถูกตีตราว่าเป็นอาชญากรนั้น ยังคงมีทางเลือกพฤติกรรมของตนเองในอนาคต หากแต่การตีตรา นอกจากจะทำให้ทางเลือกของบุคคลนั้นมีน้อยลงแล้ว ยังทำให้บุคคลดังกล่าวควบคุมการเลือกพฤติกรรมต่อไปได้น้อยลงด้วย เนื่องจากการที่บุคคลถูกขับไล่ออกจากสังคม หรือไม่ก็ถูกสังคมกำหนดให้เป็นคนชั่วหรือคนเลวทั้งที่มิได้แสดงพฤติกรรมอาชญากรรมออกมา เป็นเหตุให้บุคคลที่ถูกตีตราดังกล่าวต้องไปรวมกลุ่มกับบุคคลที่ถูกตีตราหรือประณามเหมือนกัน (Lemert, 1951; Becker, 1963)

เมื่อพิจารณาหลักการที่นำเสนอโดยนักทฤษฎีแนวนี้ สามารถสรุปสาระสำคัญได้ว่าบุคคลทั่วไปอาจมีพฤติกรรมอาชญากรรมบ้างเป็นครั้งคราว ไม่สม่ำเสมอ และไม่รุนแรงหรือร้ายแรง หากแต่เมื่อบุคคลที่มีพฤติกรรมดังกล่าวถูกดำเนินการตามกฎหมายควบคุมทางสังคมแล้ว โดยเฉพาะถูกดำเนินคดีโดยหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมของรัฐ บุคคลดังกล่าวก็จะเข้าสู่กระบวนการกำหนดตนเองเป็นอาชญากรหรือบุคคลผิดปกติ ตลอดจนได้รับความอับอายหรือความเสื่อมเสีย จึงไม่สามารถกลับไปใช้ชีวิตได้อย่างบุคคลธรรมดาในสังคมได้อีก เป็นเหตุให้บุคคลมีพฤติกรรมอาชญากรรมถาวร ซึ่งสามารถอธิบายรูปแบบพฤติกรรมอาชญากรรมตามทฤษฎีตีตรา ตามภาพต่อไป

ภาพที่ 2.1

รูปแบบพฤติกรรมอาชญากรรมตามทฤษฎีตีตรา

1.10 ทฤษฎีนิเวศวิทยา

คือ การศึกษาพื้นที่ที่มีการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนและอาชญากรรม โดยเฉพาะตามเมืองใหญ่ ๆ จะมีการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนและอาชญากรรมมากในบริเวณที่อยู่ใกล้ชิดกับแหล่งอุตสาหกรรมหรือแหล่งธุรกิจการค้า คือ บริเวณชุมชนแออัด ซึ่งเป็นบริเวณที่มีความเสื่อมทั้งทางกายภาพและทางสังคม เบอร์นาร์ด แลนเดอร์ (Bernard Lander) ได้วิเคราะห์การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในเมืองบัลติมอร์ (Baltimore) ไว้ว่า การใช้สถิติเพื่อวัดการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนทำให้พบว่า ปัจจัยที่เป็นเครื่องชี้การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนก็คือ สภาพไร้บรรทัดฐานและการขาดความมั่นคงทางสังคม

โดแนลด์ อาร์ ทัทท์ และ ราล์ฟ ดับบลิว อิงแลนด์ (Donald R. Taft and Ralph W. Englang) ได้แบ่งประเภทของเขตที่มีการกระทำผิดของเยาวชนไว้ 7 ประเภท คือ (1) เขตที่มีความยากจน (2) เขตชุมชนแออัด (3) เขตที่ตัดขาดจากสังคมที่ยึดถือประเพณีอันดีงาม (4) เขตที่มีบ้านพักอยู่กันหนาแน่น (5) เขตที่มีชนกลุ่มน้อยอาศัยอยู่เพียงกลุ่มเดียว (6) เขตแห่งความชั่วร้ายหรือเขตที่อยู่ในความคุ้มครองของเจ้าหน้าที่ (7) เขตเสื่อมความเจริญในชนบท

ทัทท์ และ อิงแลนด์ ได้กล่าวต่อไปว่า นอกเหนือจากเขตดังกล่าวทั้ง 7 เขต น่าจะมีเขตอื่น ๆ ที่แตกต่างออกไปอีก รวมทั้งชุมชนอุตสาหกรรมหรือแหล่งทำเหมืองแร่ ซึ่งจะมีการต่อสู้กันระหว่างฝ่ายลูกจ้างกับฝ่ายนายทุน หรือระหว่างสหภาพแรงงานที่เป็นปรปักษ์ต่อกัน ซึ่งจะนำไปสู่การกระทำที่รุนแรงเป็นอย่างมาก

คาลวิน เอฟ. ชมิด (Calvin F. Schmid) นักอาชญาวิทยาอีกท่านหนึ่งได้ศึกษาเชิงนิเวศวิทยา ณ เมืองซีแอตเติล (Seattle) ได้สรุปว่าการประกอบอาชญากรรมจะมีมากในเขตที่มีความสามัคคีของผู้คนในระดับต่ำ ครอบครัวมีความอ่อนแอ ฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำ

ทรัพย์สินเสื่อมโทรม การเคลื่อนย้ายของผู้คนอยู่ในระดับสูงและมีการประทุติพิตศีลธรรมในลักษณะต่าง ๆ มากมาย

บี.แอล. บลูม (B.L. Bloom) นักอาชญาวิทยาชาวอเมริกันได้วิเคราะห์การกระจายของพฤติกรรมเบี่ยงเบน ณ เมืองใหญ่เมืองหนึ่งทางภาคตะวันตกตอนกลางของประเทศสหรัฐอเมริกา เขาได้ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนกับภาวะของความแตกแยกหรือความเสื่อม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. ความแตกแยกในครอบครัว มีเด็กวัยรุ่นส่วนหนึ่งที่มีได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา
2. ความแตกแยกในเรื่องการแต่งงาน ในจำนวนผู้ชายที่แต่งงาน 1,000 คนมีส่วนหนึ่งที่หย่าร้างและแยกตัวออกไป
3. ความเสื่อมในทางเศรษฐกิจ ผู้ชายที่เป็นกรรมกรส่วนหนึ่งในร้อยละ ไม่มีงานทำ
4. ความเสื่อมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม วัดจากจำนวนครั้งของการแจ้งเพลิงไหม้จากหน่วยดับเพลิงเทียบเท่ากับจำนวนครัวเรือนของเมืองนั้น
5. ความเสื่อมในทางด้านการศึกษา ในจำนวน 10,000 คน ของเด็กที่มีอายุ 18 ปี หรือต่ำกว่า 18 ปี มีเด็กจำนวนหนึ่งที่ออกจากโรงเรียนก่อนกำหนด

เอ็ม เฟลซอน (M. Felson) ได้เสนอทฤษฎีทางนิเวศวิทยาที่ชื่อว่า ทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน (Routine Activities Theory) ทฤษฎีนี้ได้เสนอว่า อาชญากรรมใด ๆ จะเกิดขึ้นต้องมีองค์ประกอบ 3 อย่าง (1) ผู้กระทำความผิดที่ได้รับการจูงใจ (2) เป้าหมายที่เหมาะสม (3) การขาดผู้คุ้มครองรักษาดูแล (เช่น เพื่อนบ้านที่ตื่นตัวอยู่เสมอ ระบบสิ่งเตือนภัยเป็นต้น) ทฤษฎีนี้ยึดถือว่าการเคลื่อนไหวของบุคคลในการดำเนินกิจวัตรประจำวันก่อให้เกิดการตกเป็นเหยื่อในลักษณะต่าง ๆ มากมาย ดังนั้นวิธีการที่จะควบคุมอาชญากรรมอย่างมีประสิทธิภาพก็คือ การจัดการให้มีการไปมาหาสู่ระหว่างผู้คนอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้มีผู้คอยป้องกันการกระทำความผิดอยู่ตลอดเวลา อาชญากรรมก็จะเกิดขึ้นได้ยาก

จากการพิจารณาความรู้ในทางนิเวศวิทยาแล้ว อาจจะสรุปได้ว่า การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนและอาชญากรรมจะมีมากในเขตที่มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและกายภาพ คือ มีสภาพความเสื่อมในด้านต่าง ๆ ดังกล่าว

ค.ศ. 1942 ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับนิเวศวิทยาอาชญากรรม (Ecology of Crime) โดย คลิฟฟอร์ด ชอว์ (Clifford Shaw) และ เฮนรี แมคเคย์ (Henry Mckay) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมในเขตเมืองชิคาโกกับสถิติคดีอาญา โดยมุ่งศึกษาที่เด็กและเยาวชนกระทำผิด โดยแบ่งพื้นที่ของนครชิคาโกออกเป็น 5 เขต ดังนี้

เขตที่ 1 เป็นศูนย์กลางของทางเศรษฐกิจ การค้า และระบบราชการ

เขตที่ 2 เป็นเขตของการเปลี่ยนแปลง เป็นเขตที่เสื่อมลงมา มักจะเป็นเขตที่อยู่อาศัย ซึ่งธุรกิจการค้าหรือการอุตสาหกรรมกำลังขยายตัวมา จะมีธุรกิจเล็ก ๆ ที่พักอาศัย บ้านเช่าราคาถูก จะรวมอยู่กับโรงรับจำนำ บาร์ราคาถูก ๆ ผลของเขตนั้น คือ สลัม หรือแหล่งของชนกลุ่มน้อย เช่น พวกชาวยิว (ในชิคาโก) หรือพวกคนจีนอพยพ

เขตที่ 3 คือเขตโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งมีบ้านพักของกลุ่มชนชั้นกรรมกรอาศัยอยู่อย่าง มาก

เขตที่ 4 คือเขตที่อยู่อาศัยของชนชั้นกลางหรือคนชั้นสูง

เขตที่ 5 คือเขตชานเมือง เป็นเขตที่มีการขนส่งทั้งภาคเอกชนและสาธารณะ เพื่อจะ ขนถ่ายสินค้าไปยังใจกลางเมืองที่มีการทำงาน (Fox, 1976, p. 81)

การศึกษาของ Shaw และ Mckay เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของอัตราเด็กและเยาวชน กระทำคามผิดในแต่ละเขตนั้น สรุปได้ว่า มีอัตราการทำคามผิดแตกต่างกันออกไป โดยการ กระทำคามผิดของเด็กจะมีจำนวนสูงมาก ในท้องที่ที่เป็นย่านสลัมและย่านธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งย่านที่มีการเปลี่ยนแปลงอันได้แก่ ย่านที่มีการอพยพ (อรัญ สุวรรณบุปผา, 2518, น. 127-128) ซึ่งเป็นเขตของธุรกิจ บ้านเช่าราคาถูก ๆ ใกล้กับใจกลางเมือง แต่อัตราจะยังคงสูงในเขตอุตสาหกรรม และธุรกิจไนใจกลางย่อย ๆ ของเมือง และอัตราจะลดลงตามระยะห่างจากใจกลางย่อย ๆ นั้นด้วย (Fox, 1976, p. 181)

นักสังคมศาสตร์ของมหาวิทยาลัยชิคาโกได้พัฒนาทฤษฎีมนุษย์นิเวศวิทยา เพื่อใช้เป็น แนวทางในการศึกษาปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละเขตพื้นที่ของเมืองชิคาโก ซึ่งในที่สุดก็ได้ พัฒนาปรับปรุงจนเป็นทฤษฎีสังคมไร้ระเบียบ และทฤษฎีนี้ได้ให้ความหมายของสังคมไร้ระเบียบ คือ สภาพสังคมของชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทั้งของชุมชนและบุคคลที่อยู่อาศัย ทั้งนี้เนื่องมาจากการเจริญเติบโตไปสู่การเป็นสังคมเมือง (Urbanization) จนเป็นเหตุให้กลไกควบคุม ทางสังคมของชุมชนอ่อนแอลง และนำไปสู่การมีอาชญากรรมสูง ดังนั้นสาเหตุของพฤติกรรมตาม ทฤษฎีนี้จะมีสาเหตุมาจากการเจริญเติบโตของบ้านเมือง ซึ่งจะนำไปสู่สภาพชุมชนที่ไม่เป็น ระเบียบและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเป็นเหตุให้ชุมชนนั้นมีอาชญากรรมสูงกว่าชุมชนอื่น

Growth & Change of City → Unsettled Conditions of Community → Criminal behavior
(การเจริญเติบโตของเมือง) (สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง) (พฤติกรรมอาชญากรรม)

1.11 ทฤษฎีสังคมไร้ระเบียบ

ทฤษฎีสังคมไร้ระเบียบได้อธิบายถึงสาเหตุที่ทำให้ชุมชนมีลักษณะเป็นสังคมไร้ระเบียบว่าเกิดจากการเจริญเติบโตของบ้านเมือง ในแนวทางที่นำไปสู่การเป็นสังคมเมือง (Urbanization) และจะนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงในชุมชนที่สำคัญ มีอยู่ด้วยกัน 4 ประการ ดังนี้ คือ

1. การสูญเสียหรือลดน้อยลงของกลไกควบคุมทางสังคม เนื่องมาจากจะมีประชาชนอพยพมาอยู่ในชุมชนมากขึ้น ทำให้ผู้อยู่อาศัยในชุมชนไม่ค่อยรู้จักกัน สภาพสังคมจะมีลักษณะต่างคนต่างอยู่และไม่ยุ่งเกี่ยวกัน ในที่สุดจะนำไปสู่ความอ่อนแอของกลไกการควบคุมของชุมชนนั้น

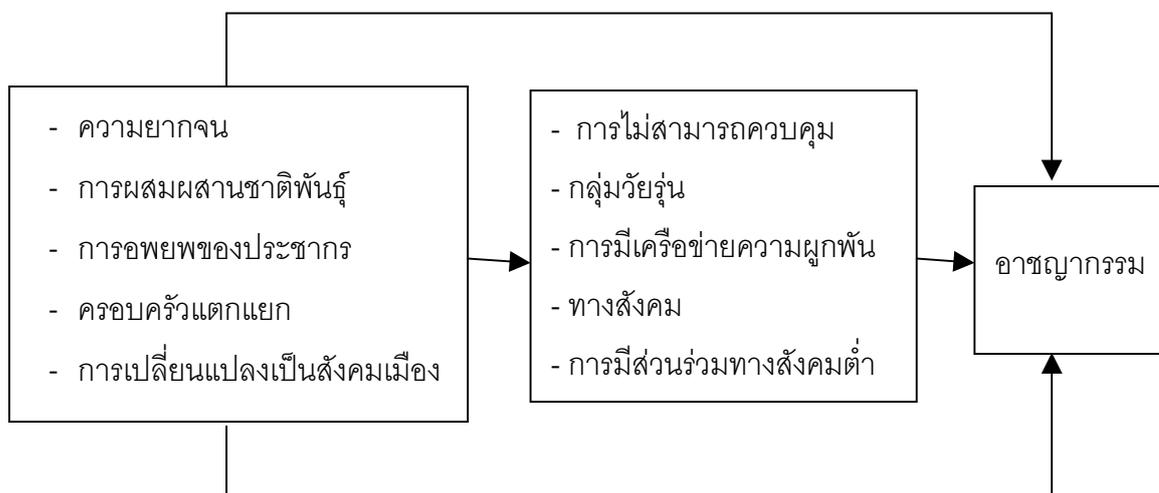
2. การถ่ายทอดวัฒนธรรมในแต่ละชุมชนจะมีวัฒนธรรม ซึ่งสืบทอดเป็นเวลานาน เมื่อมีชนกลุ่มใหม่มาอาศัยอยู่ก็จะรับเอาวัฒนธรรมที่มีอยู่เหล่านี้ และถ่ายทอดให้แก่ประชากรที่เข้ามาอยู่อาศัยใหม่สืบทอดต่อไป

3. ความขัดแย้งทางวัฒนธรรม สิ่งที่อยู่อพยพมาอยู่ใหม่มาติดตัวมาด้วยก็คือ ค่านิยม ความเชื่อ และวัฒนธรรม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งอาจจะแตกต่างจากค่านิยมหรือวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิมในชุมชน ดังนั้นจึงนำไปสู่ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

4. ความยากจน เนื่องจากผู้อพยพมาอยู่ในชุมชนมักจะเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ใหม่ในประเทศ หรือคนชนบทที่อพยพเข้ามาหาอาชีพใหม่ในเขตเมืองใหญ่ บุคคลเหล่านี้จะมีสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ

ชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะนี้ จะเป็นชุมชนที่มีกลไกการควบคุมทางสังคมที่ต่ำ แซมสัน และ โกรฟ (Sampson & Groves, 1989) ได้นำเสนอว่าชุมชนที่เป็นสังคมไร้ระเบียบ นอกจากจะมีลักษณะ 4 ประการข้างต้นแล้ว ยังมีปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนอีก 3 ประการ คือ ความไม่สามารถในการควบคุมดูแลกลุ่มวัยรุ่นที่ชอบมั่วสุมกัน การมีเครือข่ายความสัมพันธ์ในชุมชนน้อยมาก และอัตราการร่วมมือในองค์กรส่วนท้องถิ่นของประชากรในชุมชนต่ำมาก ทั้งนี้แซมสันและโกรฟ ได้สร้างรูปแบบอธิบายสาเหตุพฤติกรรมของอาชญากรรมตามแนวทฤษฎีสังคมไร้ระเบียบ ดังนี้

ภาพที่ 2.2
รูปแบบพฤติกรรมอาชญากรรมของชุมชนที่มีลักษณะ
เป็นสภาพสังคมไร้ระเบียบ

2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน
ตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499

ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 ประกอบด้วย

1. ความผิดฐานลักทรัพย์และชิงทรัพย์
2. ความผิดฐานกรรโชก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์
3. ความผิดฐานฉ้อโกง
4. ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้
5. ความผิดฐานยักยอก
6. ความผิดฐานรับของโจร
7. ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์
8. ความผิดฐานบุกรุก

ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499

การกระทำความผิด คดีลักทรัพย์ คดีชิงทรัพย์ และคดีปล้นทรัพย์ ตามประมวล
กฎหมายอาญา ได้บัญญัติไว้ ดังนี้

ความผิดฐานลักทรัพย์

มาตรา 334 ผู้ใดเอาทรัพย์ของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกพันบาท

มาตรา 335 ผู้ใดลักทรัพย์

1. ในเวลากลางคืน
 2. ในที่หรือบริเวณที่มีเหตุเพลิงไหม้ การระเบิด อุทกภัย หรือในที่หรือบริเวณที่มีอุบัติเหตุเหตุทุกทุภัยแก่รถไฟหรือยานพาหนะอื่นที่ประชาชนโดยสาร หรือภัยพิบัติอื่นทำนองเดียวกัน หรืออาศัยโอกาสที่มีเหตุเช่นนั้น หรืออาศัยโอกาสที่ประชาชนกำลังตื่นกลัวภัยอันตรายใด ๆ
 3. โดยทำอันตรายสิ่งกีดกันสำหรับคุ้มครองบุคคล หรือทรัพย์หรือโดยผ่านสิ่งเช่นนั้นเข้าไปด้วยประการใด ๆ
 4. โดยเข้าทางช่องทางซึ่งได้ทำขึ้นโดยไม่ได้จำนงให้เป็นทางคนเข้าหรือเข้าทางช่องทางซึ่งผู้เป็นใจเปิดไว้ให้
 5. โดยแปลงตัวหรือปลอมตัวเป็นผู้อื่น มอมหน้า หรือทำด้วยประการอื่นเพื่อไม่ให้เห็นหรือจำหน้าได้
 6. โดยลงว่าเป็นเจ้าพนักงาน
 7. โดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกัน ตั้งแต่สองคนขึ้นไป
 8. ในเคหสถาน สถานที่ราชการหรือสถานที่ที่จัดไว้เพื่อให้บริการสาธารณะที่ตนได้เข้าไปโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือซ่อนตัวอยู่ในสถานที่นั้น ๆ
 9. ในสถานที่บูชาสาธารณสถานรถไฟ ท่าอากาศยาน ที่จอดรถหรือเรือสาธารณะ สาธารณสถานสำหรับขนถ่ายสินค้าหรือในเวดยานสาธารณะ
 10. ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์
 11. ที่เป็นของนายจ้างหรือที่อยู่ในความครอบครองของนายจ้าง
 12. ที่เป็นของผู้มีอาชีพกสิกรรม บรรดาที่เป็นผลิตภัณฑ์ พืชพันธุ์ สัตว์ หรือเครื่องมืออันมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรมหรือได้มาจากการกสิกรรมนั้น
- ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท
- ถ้าความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำที่ประกอบด้วยลักษณะดังที่บัญญัติไว้ในอนุมาตราดังกล่าวแล้ว ตั้งแต่สองอนุมาตราขึ้นไป ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

ถ้าความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำต่อทรัพย์สินที่เป็น โค กระบือ เครื่องกลหรือเครื่องจักรที่มีอาชัพกสิกรรมมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรม ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ถ้าการกระทำมีความผิดดังกล่าวในมาตรานี้ เป็นการกระทำโดยความจำใจหรือความยากจนเหลือทนทาน และทรัพย์สินนั้นมีราคาเล็กน้อย ศาลจะลงโทษผู้กระทำความผิดดังกล่าวที่บัญญัติไว้ในมาตรา 334 ก็ได้

มาตรา 335 ทวิ ผู้ใดลักทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุในทางศาสนา ถ้าทรัพย์สินนั้นเป็นที่สักการบูชาของประชาชน หรือเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพระพุทธรูป หรือวัตถุดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ถ้าการกระทำมีความผิดตามวรรคแรกได้กระทำในวัด สำนักสงฆ์ สถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนา โบราณสถานอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน สถานที่ราชการหรือพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

ความผิดฐานชิงทรัพย์

มาตรา 339 ผู้ใดลักทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย เพื่อ

- (1) ให้ความสะดวแก่การลักทรัพย์หรือการพาทรัพย์นั้นไป
- (2) ให้ยื่นให้ซึ่งทรัพย์นั้น
- (3) ยึดถือเอาทรัพย์นั้นไว้
- (4) ปกปิดการกระทำความผิดนั้น หรือ
- (5) ให้พ้นจากการจับกุม

ผู้นั้นกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสองหมื่นบาท

ถ้าความผิดนั้นเป็นการกระทำที่ประกอบด้วยลักษณะดังที่บัญญัติไว้ในอนุมาตราหนึ่งอนุมาตราใดแห่งมาตรา 335 หรือเป็นการกระทำต่อทรัพย์สินที่เป็น โค กระบือ เครื่องกลหรือเครื่องจักรที่มีอาชัพกสิกรรมมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรม ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปีและปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา 339 ทวิ ถ้าการชิงทรัพย์ได้กระทำต่อทรัพย์ตามมาตรา 335 ทวิ วรรคแรก ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์นั้นเป็นการกระทำในสถานที่ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 335 ทวิ วรรคสองด้วย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

ถ้าการชิงทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต

ความผิดฐานปล้นทรัพย์

มาตรา 340 ผู้ใดชิงทรัพย์โดยร่วมกันกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้นั้นกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

ถ้าในการปล้นทรัพย์ ผู้กระทำความผิดคนหนึ่งคนใดมีอาวุธติดตัวไปด้วย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบสองปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการปล้นทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

ถ้าการปล้นทรัพย์ได้กระทำโดยแสดงความทารุณจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ใช้ปืนยิง ใช้วัตถุระเบิด หรือกระทำทรมาณ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

ถ้าการปล้นทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต

มาตรา 340 ทวิ ถ้าการปล้นทรัพย์ได้กระทำต่อทรัพย์ตามมาตรา 335 ทวิ วรรคแรก ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการปล้นทรัพย์นั้นเป็นการกระทำในสถานที่ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 335 ทวิ วรรคสองด้วย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการปล้นทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสอง ผู้กระทำแม้แต่คนหนึ่งคนใดมีอาวุธติดตัวไปด้วย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

ถ้าการปล้นทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการปล้นทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองได้กระทำโดยแสดงความทารุณจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจใช้ปืนยิง ใช้วัตถุระเบิดหรือกระทำทรมาณ ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการปล้นทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต

มาตรา 340 ตี ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 339 มาตรา 339 ทวิ มาตรา 340 หรือมาตรา 340 ทวิ โดยแต่งเครื่องแบบทหารหรือตำรวจหรือแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจหรือโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้อาวุธปืนเพื่อกระทำความผิด หรือพาทรัพย์นั้นไปหรือเพื่อให้พ้นการจับกุม ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ กึ่งหนึ่ง

3. การก่อคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ของผู้ต้องขังเรือนจำ

จังหวัดสมุทรสาคร

3.1 โครงสร้างอำนาจหน้าที่ของเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร

ประวัติเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร

เรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร เดิมตั้งอยู่เลขที่ 955 ตำบลมหาชัย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ในที่ดินราชพัสดุ มีเนื้อที่ประมาณ 7 ไร่ แบ่งเป็นบริเวณภายใน 3 ไร่ 2 งาน สร้างมาประมาณ 50 ปี ตั้งอยู่ในที่ชุมชนห่างจากศาลจังหวัดประมาณ 140 เมตร กำแพงด้านทิศเหนือและด้านทิศตะวันตกก่ออิฐถือปูนเสริมกำแพงป้อมวิเชียร ไชยภูง ซึ่งเป็นป้อมปราการรักษาความปลอดภัยประจำเมืองสาครบุรี ส่วนกำแพงด้านทิศใต้และทิศตะวันออกเป็นรั้วสังกะสี

ในปี พ.ศ. 2511 ศาลจังหวัดสมุทรสาครได้ดำเนินการก่อสร้างอาคารศาลชั้นใหม่ในที่ดินราชพัสดุใกล้ศาลากลางจังหวัดทางเรือนจำได้ขอใช้อาคารหลังเดิมของศาลซึ่งอยู่ติดกับเรือนจำเป็นที่ทำการเรือนจำ สำหรับได้ถุนอาคารด้านทิศตะวันตกได้ต่อเติมได้ถุนอาคารเป็นเรือนนอนผู้ต้องขังชาย ซึ่งผู้ต้องขังได้เพียง 60 คน ประกอบกับสถานที่คับแคบไม่สมดุลงกับผู้ต้องขัง ซึ่งมีจำนวนสูงถึง 700 คน บ้านพักเจ้าหน้าที่ อาคาร โรงเรือนต่าง ๆ ตลอดจนกำแพงมีสภาพชำรุดทรุดโทรมและความปลอดภัยในด้านการควบคุมอยู่ในระดับต่ำ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2523 กรมราชทัณฑ์ได้รับงบประมาณในการก่อสร้างเรือนจำ จังหวัดสมุทรสาครแห่งใหม่ขึ้น ตั้งอยู่เลขที่ 32/32 หมู่ที่ 3 ตำบลบางหญ้าแพรก อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ในที่ราชพัสดุ เนื้อที่ 50 ไร่ 82 ตารางวา แบ่งเป็นบริเวณภายใน 10 ไร่ 3 งาน 22 ตารางวา ภายนอก 39 ไร่ 1 งาน 60 ตารางวา ห่างจากศาลากลางจังหวัดประมาณ 3 กิโลเมตร เริ่มดำเนินการสร้างเมื่อเดือนมีนาคม 2523 สร้างแล้วเสร็จเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2526 และย้ายมาทำการในวันที่ 7 พฤษภาคม 2526 เป็นต้นมา

สถานที่ตั้งของหน่วยงาน

เรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร เป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาค สังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม เลขที่ 32/32 หมู่ที่ 3 ตำบลบางหญ้าแพรก อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของเรือนจำจังหวัด

- 1) ควบคุมผู้ต้องขังซึ่งเป็นคนฝาก ผู้ต้องขังระหว่างคดีในเขตอำนาจศาลที่เรือนจำตั้งอยู่ และนักโทษเด็ดขาดที่มีกำหนดโทษ ซึ่งอยู่ในอำนาจการควบคุมตามที่กำหนด
- 2) ดำเนินการทางทัณฑปฏิบัติแก่ผู้ต้องขัง
- 3) จัดการศึกษาอบรม พัฒนา ปรับปรุง แก้ไขพฤติกรรมและฝึกวิชาชีพแก่ผู้ต้องขัง
- 4) ดำเนินการเกี่ยวกับการทำงานและการใช้แรงงานผู้ต้องขัง
- 5) จัดสวัสดิการ ให้การสงเคราะห์และพัฒนาสุขภาพอนามัยแก่ผู้ต้องขัง รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับสุขภาพ
- 6) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร

เรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร มีอำนาจหน้าที่การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาและคำสั่งของผู้มีอำนาจตามกฎหมาย การดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอน และวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎหมาย กฎข้อบังคับ ซึ่งกล่าวโดยสรุป ดังนี้

1. ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดตามคำพิพากษาของศาล และคำสั่งของผู้มีอำนาจตามกฎหมาย
2. ควบคุมผู้ต้องขังมิให้หลบหนี
3. ให้การศึกษาและพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง
4. ให้การฝึกวิชาชีพด้านต่าง ๆ แก่ผู้ต้องขัง
5. จัดสวัสดิการให้แก่ผู้ต้องขัง

6. ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ โดยจัดชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้ต้องขังให้มีความแตกต่างกับสภาพภายนอกน้อยที่สุดเท่าที่ก่าลังเงินงบประมาณประเพณี วัฒนธรรม และสภาพการของประเทศเอื้ออำนวย

โครงสร้างการบริหารงานเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร

เรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร แบ่งโครงสร้างการบริหารงานออกเป็น 6 ฝ่ายและ 1 ส่วนงาน ปัจจุบันมีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ทั้งหมด 62 คน แบ่งออกเป็น ชาย 54 คน หญิง 8 คน ลูกจ้างชั่วคราวเรือนจำ 6 คน ลูกจ้างชั่วคราวเงินทุนฝักิวิชาชีพ 1 คน และลูกจ้างชั่วคราวสถานที่ควบคุมตัวระหว่างรอตรวจพิสูจน์ 8 คน คิดเป็นอัตราส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขัง 1: 28

3.2 สถิติการกระทำผิดในคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์

ตารางที่ 2.2

สถิติผู้ต้องขังของเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร แยกตามประเภทความผิดในคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์

ลักษณะความผิด	นักโทษเด็ดขาด		ผู้ต้องขังระหว่างฯ		รวม	ร้อยละ
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง		
ลักทรัพย์	73	4	73	3	153	50.8
ชิงทรัพย์	44	2	22	1	69	22.9
ปล้นทรัพย์	31	-	21	3	55	18.3
ฉ้อโกงทรัพย์	14	-	7	-	21	7.0
กรรโชกทรัพย์	-	-	1	-	1	0.3
ทำให้เสียทรัพย์	-	-	1	-	1	0.3
ยักยอกทรัพย์	1	-	-	-	1	0.3
รวม	163	6	125	7	301	100

ที่มา: ฝ่ายทัณฑปฏิบัติ เรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร, สํารวจ ณ วันที่ 27 ตุลาคม 2549

4. ลักษณะวิธีการกระทำผิดในคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์

4.1 คดีลักทรัพย์

มีลักษณะวิธีการกระทำผิดโดยการนำเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไปโดยทุจริต

4.2 คดีชิงทรัพย์

มีลักษณะวิธีการกระทำผิดโดยการลักทรัพย์และใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย เพื่อนำทรัพย์นั้นไป อาจเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ หรือเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส จนถึงแก่ความตาย ซึ่งมีความรุนแรงกว่าการลักทรัพย์ทั่วไป

4.3 คดีปล้นทรัพย์

มีลักษณะวิธีการกระทำผิดซึ่งเป็นการชิงทรัพย์โดยร่วมกันกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้กระทำแม้แต่คนหนึ่งคนใดมีอาวุธติดตัวไปด้วยจะถูกลงโทษรุนแรงขึ้น หรือเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส จนถึงแก่ความตาย ซึ่งถือว่ามึระดับความรุนแรงของบทลงโทษมากกว่าการลักทรัพย์และชิงทรัพย์

5. ปัจจัยที่มีผลต่อการก่อคดีเกี่ยวกับทรัพย์

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์มีหลายด้านด้วยกัน เช่น ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมและสังคม ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ฯลฯ ล้วนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของแต่ละบุคคลทั้งทางตรงและทางอ้อม (พรชัย ชันดี และคณะ, 2543) โดยผู้ศึกษาได้กำหนดปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดของอาชญากรที่กระทำผิดในคดีเกี่ยวกับทรัพย์ โดยส่วนใหญ่มีปัจจัยที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. อิทธิพลของครอบครัวที่มีผลต่อบุคลิกภาพและพฤติกรรมการกระทำผิด (พรพรรณ ศิลปวัฒนาพร, 2549, น. 20)

ครอบครัวเป็นสถาบันที่มีความสำคัญมากที่สุด ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาจริยธรรมให้แก่เด็กซึ่งวัยเด็กเป็นรากฐานของชีวิต เด็กที่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ที่มีอาชีพไม่สุจริต หรือเป็น

อาชญากร เขาย่อมมีแนวโน้มที่จะมีบุคลิกภาพเป็นอันตราย เพราะเด็กเลียนแบบจากพ่อแม่และบางครั้งพ่อแม่ก็ส่งเสริมให้มีพฤติกรรมผิดกฎหมาย สำหรับเด็กชายที่ไม่กระทำผิด พบว่ามักอยู่กับพ่อแม่ของตนและพ่อให้ความรักความอบอุ่นมากกว่าแม่ เด็กก็ผูกพันกับพ่อ ถ้าพ่อไม่ประพฤติผิดเป็นตัวอย่างเด็กย่อมจะพัฒนาความประพฤติไปในทางที่สังคมยอมรับ จะเห็นว่าการได้รับความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของอุปนิสัยและเหนียวรั้งการกระทำได้มาก การขาดความรักความอบอุ่นมักเกิดจากครอบครัวลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ อาจส่งผลให้เด็กเติบโตกลายเป็นผู้ใหญ่ที่มีปัญหาด้านบุคลิกภาพเป็นอันตราย และกระทำผิดกฎหมายในที่สุด (พรพรรณ ศิลป์วัฒนาพร, 2549, น. 20)

1) ครอบครัวยุ่งเหยิง คือ พ่อแม่ทะเลาะกัน พี่น้องซึ่งดีซึ่งเด่นกันมาก เพราะพ่อแม่รักลูกไม่เท่ากัน และใช้อำนาจไม่ถูกต้อง เช่น ผลการศึกษาของกลูเอต สรุปได้ว่าทั้งพ่อและแม่ของเด็กกระทำผิดใช้วิธีการควบคุมความประพฤติของลูกชายด้วยการลงโทษทางร่างกายมากที่สุด

2) ครอบครัวแตกแยก คือ พ่อแม่หย่าร้างหรือตายจากกัน แล้วมีคู่มือใหม่ซึ่งไม่ให้ความอบอุ่นแก่เด็กแทนพ่อแม่ที่แท้จริง เด็กจึงว่าเหว่ ไม่มีตัวอย่างที่เขายอมรับ จึงขาดที่ยึดเหนี่ยวทางใจ แม้กระทั่งครอบครัวที่พ่อแม่ห่างเหินจากลูกไปในช่วงวัยเด็กตอนต้น จึงไม่มีตัวแทนของพ่อแม่ลูกจึงขาดตัวอย่างการประพฤติตามบทบาททางเพศในขอบเขตที่เหมาะสม เมื่อเป็นเช่นนี้เด็กจึงประพฤติรุนแรงมากเกินไปจนกล้ากระทำผิดกฎหมาย

3) ครอบครัวเจ้าระเบียบเกินไป เด็กยอมอดอดใจ ไม่รู้สึกว่าได้ความรักความอบอุ่น

4) ครอบครัวประคบประหงมเกินไป ทำให้เด็กทำตามความต้องการของตนเอง โดยไม่นึกถึงความเดือดร้อนที่จะเกิดขึ้น ยับยั้งอะไรไม่ค่อยได้เพราะไม่เคยถูกฝึกให้อึดทนและควบคุมอารมณ์

5. ครอบครัวที่มีภารกิจมากจนไม่มีเวลาเอาใจใส่ลูกก็เท่ากับลูกถูกทอดทิ้งไว้ให้ว่าเหว่ อาจทำผิดเพื่อตั้งดูความสนใจหรือประชดสังคม

2. โรงเรียนและกลุ่มเพื่อน

ริช (Rich, 1954 อ้างถึงใน มุกดา ซาติบัญญัติ, 2527, น. 26) ได้ให้ข้อคิดไว้ว่า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ตลอดจนโรงเรียนมีความสำคัญที่จะกำหนดแนวทางในการพัฒนาการของเด็ก ถ้าหากมีปัญหาก็มีแนวโน้มที่จะนำไปสู่การประพฤติผิดกฎหมายได้ ทั้งนี้เพราะเด็กชอบเลียนแบบตามเพื่อน บางครั้งก็ถูกเพื่อนชักจูงนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ Wattenberg, 1950 ซึ่งพบว่า ในกลุ่มของวัยรุ่นถ้าหากมีบุคคลใดในกลุ่มประกอบอาชญากรรมเด็กเหล่านี้ก็จะยึดตามอย่าง เพื่อให้ตนเองเป็นที่ยอมรับในกลุ่ม

3. สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย

Clifford R. Shaw และ David McKay (อ้างถึงใน พรชัย ชันดี และคณะ, 2543, น. 75) ได้อธิบายปรากฏการณ์ของอาชญากรรมจะเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมของเมืองโดยตรง ในเขตที่มีการเคลื่อนย้ายอพยพสูง (Transitional Zone) หรือสภาพแวดล้อมที่อยู่กันอย่างหนาแน่นในโซนเปลี่ยนผ่านย่านธุรกิจใจกลางเมืองจะเกิดอาชญากรรมสูง ดังนั้นพื้นที่ตั้งของความเจริญของเมืองเปลี่ยนแปลง สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดความซับซ้อนไม่เป็นระเบียบของสังคมจึงนำไปสู่อาชญากรรม

แนวคิดด้านกระบวนการเปลี่ยนแปลงชุมชนนี้ได้ถูกนำมาศึกษาต่อโดย เออร์เนส เบอร์เกส (Burgess, 1928) ซึ่งอธิบายว่าสภาพแวดล้อมทางผังเมืองมีความสัมพันธ์กับอัตราการเกิดอาชญากรรม โดยศึกษาพื้นที่ที่มีการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน และอาชญากรรม โดยเฉพาะตามเมืองใหญ่ ๆ จะมีการกระทำผิดและอาชญากรรมมาก และในบริเวณที่ใกล้กับแหล่งอุตสาหกรรมที่มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และกายภาพ ซึ่งเป็นบริเวณที่มีความเสื่อมทั้งทางด้านกายภาพและสังคม

4. โอกาสในการกระทำผิด

นักอาชญาวิทยาหลายท่านได้ให้ความสำคัญในการเกิดอาชญากรรมจากมุมมองของเหตุการณ์ คือ มองว่าอาชญากรรมที่เกิดขึ้นเสมือนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากองค์ประกอบของช่วงเวลา หรือโอกาสที่เหมาะสม สถานที่ของความเหมาะสมของเหยื่อและเป้าหมาย เบนเนทท์ และ ไรท์ (Bennett and Wright, 1981 อ้างถึงใน อุฤทธิ์ บุณนาค, 2540, น. 18) กล่าวว่า แรงจูงใจที่จะกระทำผิดบางส่วนเกิดขึ้นจากปัจจัยด้านสถานการณ์ โดยอาชญากรไม่ถูกมองเสมือนว่าเขาถูกบังคับให้กระทำผิดหรือเป็นผลมาจากความผิดพลาดหรือบกพร่องในด้านร่างกายหรือสมองของเขา แต่แท้ที่จริงแล้วตัวอาชญากรเองนั้นเป็นผู้มีโอกาสเลือก และได้เลือกที่จะกระทำผิดโดยตอบสนองต่อสถานการณ์เฉพาะ

บาร์โลว์ (Barlow, 1984, pp. 72-73) ได้กล่าวถึงความสำคัญของโอกาส ซึ่งเป็นปัจจัยเอื้ออำนวยให้เกิดอาชญากรรม และเป้าหมายที่เหมาะสมกับการเกิดอาชญากรรม จากการมองหรือศึกษาเหตุการณ์กระทำผิดโดยเฉพาะอย่างยิ่งความผิดที่ได้มีการเตรียมการที่จะกระทำผิด เช่น การลักทรัพย์ การปล้นทรัพย์ การข่มขืนกระทำชำเรา การโจรกรรมรถยนต์ และการยกยอกทรัพย์ เป็นต้น โดยได้กำหนดองค์ประกอบพื้นฐานของการเกิดอาชญากรรมไว้ 3 ประการ ดังนี้ คือ

- 1) ตัวอาชญากรมีแรงจูงใจหรือมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนเพื่อจะละเมิดกฎหมาย
- 2) มีเป้าหมายหรือมีเหยื่อคอยอยู่ยู่ให้กระทำในความผิดที่เกิดขึ้น
- 3) การขาดความระมัดระวังในการป้องกันในบริเวณเป้าหมายนั้น ๆ

6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มงานพัฒนาระบบการพัฒนาพุดินนิสัย สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์ (2548) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ แก๊งอาชญากร: กรณีศึกษาเฉพาะแก๊งที่กระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน พบว่า ครอบครัวของกลุ่มที่ประชากรมีปัญหาคความแตกแยกในครอบครัว มีลักษณะต่างคนต่างอยู่ทำให้ เข้ามารวมกลุ่มกับเพื่อและในที่สุดก็นำไปสู่การกระทำผิดปล้น ทรัพย์ และส่วนใหญ่มีบุคคล ในครอบครัวเคยกระทำผิดกฎหมาย ส่วนในด้านอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมีส่วนเร่งเร้า ชักจูงหรือ กระตุ้นให้เกิดการกระทำผิดเนื่องจากการใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับกลุ่มเพื่อนที่ไม่ดีเมื่อมีโอกาสชักจูง ยั่วยุให้ประพฤติตัวไปในทางไม่ดี ทำให้การปล้น ทรัพย์ ที่กระทำเป็นรายวันเกิดจากการเรียนรู้ ที่ซ้ำซาก ผ่านกระบวนการสร้างความแข็งแกร่ง อันมาจากค่านิยมรักพวกพ้อง รักความอิสระ นิยม ความรุนแรง ส่วนปัจจัยด้านเศรษฐกิจพบว่ารายได้ของครอบครัวอยู่ในขั้นต่ำมีภาระหนี้สิน และมี บุคลิกภาพต่อต้านสังคม

นัยวัฒน์ ณะเดิมชิต (2533) ศึกษาเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกเป้าหมายและโอกาสใน การประกอบอาชญากรรมของผู้กระทำผิดความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ภูมิหลัง ของผู้กระทำผิดส่วนใหญ่เป็นเพศชาย เป็นโสด มีอายุระหว่าง 19-25 ปี ประกอบอาชีพรับจ้างแรงงาน มีระดับการศึกษาและรายได้ต่ำ มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร มีมูลเหตุในการตัดสินใจกระทำ ผิดเกิดจากเพื่อนหรือคนรู้จักชักชวน ประกอบกับความยากจนและพบโอกาสที่เหมาะสมรูปแบบ ของการกระทำผิดส่วนใหญ่มีลักษณะฉวยโอกาส รองลงมาคือ การวางแผนเสาะหาและการวางแผน ฉวยโอกาส การเปลี่ยนที่ประกอบอาชญากรรม โดยผู้กระทำผิดส่วนใหญ่สามารถกระทำผิดได้ใน สถานที ช่วงเวลา และบุคคลแรกที่ตั้งใจไว้ โดยไม่ถูกขัดขวางและหากผู้กระทำผิดถูกปิดกั้นหรือ ลดช่อง พบว่า ผู้กระทำผิดส่วนใหญ่จะเลือกคิดที่จะกระทำผิด การเลือกเป้าหมายและฉวยโอกาส ผู้กระทำผิดส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่ปัจจัยด้านผลที่คาดว่าจะได้รับการกระทำผิดแต่เมื่อ พิจารณาเฉพาะปัจจัยด้านความเสี่ยงแล้ว พบว่า ผู้กระทำผิดส่วนใหญ่ที่กระทำผิดอยู่ในอัตรา ความเสี่ยงระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ ผู้กระทำผิดส่วนใหญ่จะไม่คำนึงถึงโทษตามที่กฎหมาย กำหนด

ทินกร เกื้อกุล (2539) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีความสัมพันธ์ ต่อการกระทำผิดฐานลักทรัพย์ของผู้ต้องขัง: ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ต้องขังชายในเรือนจำกลาง คลองเปรม พบว่า อายุ สภาพครอบครัว ระดับการศึกษา รายได้ และภาวะ การมีงานทำไม่มีความ สัมพันธ์กับการกระทำผิดฐานลักทรัพย์ ส่วนการคบเพื่อนมีความสัมพันธ์กับการกระทำผิด

ผิดฐานลักทรัพย์ สำหรับถิ่นฐานที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับจำนวนระยะเวลาที่ต้องโทษแต่ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนครั้งที่กระทำผิด

ศูนย์วิจัยและพัฒนาด้านอาชญาวิทยา สำนักวิจัยและพัฒนากระบวนการราชทัณฑ์ (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่อง เบื้องหลังชีวิตของอาชญากรมืออาชีพ ซึ่งศึกษาจากอาชญากรมืออาชีพ ในคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ คดีมือปืนรับจ้างและคดียาเสพติด พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีการศึกษาต่ำในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป มีรายได้ก่อนต้องโทษประมาณ 15,000 บาทขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีระหว่างบิดามารดา หรือระหว่างบิดามารดาและตนเอง ครอบครัวไม่อบอุ่น และอาศัยอยู่กับเพื่อน คำนิยมในการดำเนินชีวิตส่วนใหญ่เห็นว่าปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินชีวิตคือการมีทรัพย์สินเงินทอง เห็นว่าสังคมยกย่องคนรวย คบเพื่อนที่กระทำผิดกฎหมาย ร้อยละ 86.7 และเคยถูกจับกุมดำเนินคดี 2-4 ครั้ง แต่ที่กระทำผิดจริงและไม่ถูกจับกุมเป็นจำนวนกว่า 100 ครั้งขึ้นไป และเห็นว่าผลตอบแทนที่ได้ต้องคุ้มค้ำกับความเสียหายเสมอ ลักษณะการกระทำผิดคดีเกี่ยวกับทรัพย์ส่วนใหญ่ คือการลักทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ปล้นร้านทอง และมอมยาแล้วปล้น

ณรงค์ สุวรรณเปี่ยม (2532) พบว่า ผู้ต้องหาในสถานีตำรวจนครบาล ร้อยละ 66 ติดยาเสพติด เมื่อพิจารณาตามประเภทของข้อหาแล้ว พบว่า ข้อหาที่ไม่เกี่ยวกับยาเสพติด โดยเฉพาะข้อหาเกี่ยวกับทรัพย์และประมาท จะมีผู้ติดยาเสพติดสูง ประมาณร้อยละ 43 และ 50 ตามลำดับ ผู้ต้องหาที่ติดยาเสพติดส่วนใหญ่ประกอบอาชญากรรม เนื่องมาจากยาเสพติดถึง ร้อยละ 80.7 รองลงมาคือ ต้องการเงินเพื่อไปซื้อยาเสพติดหรือใช้จ่ายอื่น ๆ จากการศึกษายังพบว่า ผู้ต้องหาที่ติดยาเสพติดส่วนใหญ่ร้อยละ 88.6 ติดยาเสพติดมาก่อนก่อคดีครั้งแรก โดยสรุปพบว่าการติดยาเสพติดมีความสัมพันธ์กับการก่ออาชญากรรมหรือนำไปสู่การประกอบอาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ ลักทรัพย์ ปล้นทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์เพื่อนำเงินมาซื้อยาเสพติดหรือนำไปสู่การประกอบอาชญากรรมอื่น ๆ เช่น ค้ายาเสพติด นอกจากนั้น ยาเสพติดบางอย่างทำให้ผู้เสพมีนิสัยก้าวร้าวรุนแรงจนทำให้ประกอบอาชญากรรมในที่สุด

คณะผู้วิจัยของคณะอนุกรรมการวางแผนความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และสวัสดิการสังคมสำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 5 ระหว่างเดือนธันวาคม 2523-สิงหาคม 2524 (2524) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาเรื่องสาเหตุและปริมาณของการกระทำผิดซ้ำปี พ.ศ. 2524 โดยศึกษาจากผู้ต้องขังในเรือนจำทั่วประเทศที่มีการกระทำผิดซ้ำ พบว่า สาเหตุจากโอกาส และสิ่งแวดล้อมเอื้ออำนวย โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจ การมีบทบาทลงโทษที่ไม่เหมาะสม การผิดปกติทางร่างกายและสันดานของอาชญากรรม

ธีระชัย เจษฎารักษ์ (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำ ความผิดคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ของผู้ต้องขังเรือนจำกลางคลองเปรม พบว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา ความสัมพันธ์ของครอบครัว แหล่งที่อยู่อาศัย การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน รายได้ อาชีพ และจำนวนครั้งที่ต้องโทษของผู้ต้องขังไม่มีความสัมพันธ์กับการกระทำ ความผิดคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ของผู้ต้องขังเรือนจำกลางคลองเปรม

วิศรดา ศิริสุทธิเดชา (2546) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำ ผิดของผู้ต้องขังในคดีลักทรัพย์ : ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร จากการศึกษา พบว่า ผู้ต้องขังในคดีลักทรัพย์ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26-40 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และก่อนต้องโทษประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป และมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 3,001-6,000 บาทต่อเดือน กระทำผิดเป็นครั้งแรก โดยมีปัจจัยภูมิหลังในด้านอายุ สถานภาพสมรส และรายได้ก่อนต้องโทษมีความสัมพันธ์กับมูลเหตุจูงใจในการกระทำผิดของผู้ต้องขังในคดีลักทรัพย์ สำหรับมูลเหตุจูงใจในการกระทำผิดคดีลักทรัพย์ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับ 1-10 พบว่าเกิดจากความไม่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ การว่างงาน ความต้องการทรัพย์สินเงินทอง สภาพความขัดแย้งในครอบครัว เพื่อชักชวน ติดยาเสพติด เพื่อความท้าทาย การเลียนแบบสภาพแวดล้อมเป็นแหล่งอาชญากรรม และต้องการเรียกร้องความสนใจ ส่วนการทดสอบปัจจัยแวดล้อมทางสังคมและปัจจัยทางจิตวิทยา ที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดของผู้ต้องขังในคดีลักทรัพย์ พบว่า ปัจจัยแวดล้อมทางสังคม ประกอบด้วย ความสัมพันธ์ในครอบครัว การคบเพื่อน และสภาพแวดล้อมในชุมชน และปัจจัยทางจิตวิทยา ได้แก่ ค่านิยม มีความสัมพันธ์กับมูลเหตุจูงใจในการกระทำผิดคดีลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิศรุตม์ โสมทัต (2541, น. บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาลักษณะการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ : ศึกษาเหยื่ออาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร พบว่า ลักษณะผู้เสียหายส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สัญชาติไทย อายุระหว่าง 21-30 ปี มักอยู่ตามลำพัง ไม่เคยรู้จักกับผู้กระทำความผิดมาก่อน และทรัพย์สินที่ถูกชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์จะเป็นเครื่องประดับ ประเภทสร้อยคอ มูลค่าไม่เกิน 20,000 บาท ในขณะที่ผู้กระทำผิดส่วนใหญ่ก็จะเป็นเพศชาย อายุต่ำกว่า 30 ปี ลักษณะการกระทำผิดเกิดในช่วงกลางคืน ช่วงต้นเดือนและปลายเดือน โดยเดือนมิถุนายน และเดือนตุลาคม จะเป็นช่วงที่เกิดเหตุมากที่สุด เป็นการกระทำความผิดบนท้องถนน ตรอก ซอย ใช้มีดเป็นอาวุธและใช้วาจาข่มขู่ แต่ไม่ทำร้าย หรือทำร้ายแต่ทำให้เกิดบาดเจ็บเล็กน้อย ใช้รถจักรยานยนต์เป็นยานพาหนะ ปัจจัยที่สัมพันธ์กับผู้กระทำผิดและผู้เสียหาย พบว่า มีความสัมพันธ์สูงกับปัจจัยด้านอายุ ระดับต่ำ เพศ อาวุธ วิธีการกระทำผิด เวลาและสถานที่เกิดเหตุ และไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้เสียหายกับผู้กระทำผิด

สาธิต นาวานุเคราะห์ (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการกระทำความคิดเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดกาญจนบุรี จากการศึกษา พบว่าผู้ต้องขังที่กระทำความคิดเกี่ยวกับทรัพย์สินใหญ่ มีอายุระหว่าง 20-29 ปี จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 53.3 สถานภาพโสด ร้อยละ 51.8 ก่อนต้องโทษมีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 78.4 กระทำผิดฐานลักทรัพย์ ร้อยละ 49.8 สัมพันธภาพในครอบครัว ลักษณะเขตที่อยู่อาศัย การคบเพื่อน ความประพฤตินอกดีดี แรงจูงใจให้กระทำความคิด ทศนคติที่มีต่อการกระทำความคิด และค่านิยมเกี่ยวกับการกระทำความคิด ไม่มีความสัมพันธ์กับการกระทำความคิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดในคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน โดยทั่วไปแล้วเชื่อว่าพฤติกรรมอาชญากรรมหรือเบี่ยงเบนครั้งแรกเกิดจากปัจจัยทางชีวภาพ จิตวิทยา และสภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ กล่าวว่าบุคคลย่อมมีความต้องการอยู่เสมอและไม่สิ้นสุด ความต้องการของบุคคลจะเรียงเป็นลำดับขั้นตามความสำคัญ เมื่อความต้องการระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว บุคคลก็จะให้ความสนใจกับความต้องการระดับสูงต่อไป ซึ่งการกระทำผิดในคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินก็เช่นเดียวกัน การกระทำผิดอาจเพิ่มระดับความรุนแรงขึ้น โดยเริ่มจากการลักทรัพย์ เป็นการชิงทรัพย์และการปล้นทรัพย์ สรุปได้ว่ามีทฤษฎีทางอาชญาวิทยาหลากหลายทฤษฎีที่สามารถนำมาอธิบายสาเหตุการกระทำผิดโดยเฉพาะในคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งแบ่งตามสาเหตุปัจจัยทั้งจากตัวผู้กระทำผิด ซึ่งอยู่ในกลุ่มชนชั้นล่าง มีการศึกษาต่ำ มีอาชีพและรายได้ที่ไม่มั่นคง รวมทั้งมาจากสภาพครอบครัวที่มีปัญหา และสภาพแวดล้อมทางสังคมเมืองซึ่งเป็นแหล่งชุมชน จึงมีปัจจัยหลายประการที่ผลักดันให้เกิดการกระทำผิดในคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ก็พบว่า ทั้งปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านโอกาสในการกระทำผิด การคบเพื่อน บทลงโทษทางกฎหมายหรือสภาพแวดล้อมในชุมชน มีส่วนสัมพันธ์กับการกระทำผิดในคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน

ทั้งนี้ในการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

